

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra politologie

Naplňování slibů Evropské unie v G5 Sahel zemích

Bakalářská práce

Autor: Barbora Petrovičová

Studijní program: B6701 – Politologie

Studijní obor: Politologie

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Milan Hrušeš Ph. D

Hradec Králové, 2022

Zadání bakalářské práce

Autor: **Barbora Petrovičová**

Studium: F19BP0211

Studijní program: B6701 Politologie

Studijní obor: Politologie

Název bakalářské práce: **Naplňování slibů EU v G5 Sahel zemích**

Název bakalářské práce AJ: Implementing EU promises in the G5 Sahel countries

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem bakalářské práce je analýza naplňování slibů ze strany EU o financování a rozvoji oblasti Sahelu, především se zaměřením na vzdělávání, a následně do jaké míry jsou návrhy EU implementovány. Výzkumná otázka tedy zní: Do jaké míry se shodují prohlášení EU o humanitární pomoci s jejich následnými implementacemi v oblasti Sahelu? Jak je v prohlášeních zahrnut sektor vzdělávání? Na počátku bude představena problematika oblasti Sahelu, včetně vlivu Francie a zároveň i současná vize EU pro Sahel. Práce analyzuje jednotlivá prohlášení od roku 2014, kdy byla vytvořena G5 Sahel iniciativa, do současnosti. Data jsou shromažďována z oficiálního webu EU pro Sahel, Evropské komise, tiskových kanceláří tamních vlád a porovnávána jsou s pozorováním agentur OSN, jako například UNDP. K zodpovězení druhé podotázky, týkající se vzdělávání, je využita obsahová analýza, která analyzuje rétoriku a frekvenci této problematiky. Relevance této práce spočívá v tom, že kritické hodnocení slibů EU upozorňuje na to, že nejsou implementovány, což je klíčové pro stabilní rozvoj Sahelu a přispívá ke zlepšení tohoto problému.

1. Bandov, Goran, Gošović Gabrijela. 2018. Humanitarian Aid Policies within the European Union External Action. *Journal of Liberty and International Affairs*
2. Dany, Charlotte. 2015. Politicization of Humanitarian Aid in the European Union. *Europea Foreign Affairs Review*, Volume 20 419-437
3. European Commission. 2021. European Civil Protection and Humanitarian Aid: Sahel. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/echo/where/africa/sahel_en (21.8. 2021)
4. European Commission. 2021. Sahel and Central Africa: €210 million in EU humanitarian aid. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/echo/news/sahel-and-central-africa-210-million-eu-humanitarian-aid_en (21.8. 2021)
5. European Commission. 2021. Sahel: consequences of conflict and COVID – 19 on children. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/echo/blog/sahel-consequences-conflict-and-covid-19-children_en (21.8. 2021)
6. Humanitarian Response. 2021. Humanitarian Needs and Requirements Overview: Sahel Crisis. Dostupné zde: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2021%20Sahel%20Crisis%20HNRO%20EN.pdf> (21. 8. 2021)
7. Mattelaer, Alexander. 2013. The Empty Promise of Comprehensive Planning in EU Crisis Management. *European Foreign Affairs Review*, Volume 18 125-145
8. OCHA. 2021. Daily Noon Briefing Highlights: The Sahel. Dostupné zde: <https://www.unocha.org/story/daily-noon-briefing-highlights-sahel-0> (21.8. 2021)
9. The Sahel Alliance. 2021. Dostupné zde: <https://www.alliance-sahel.org/en/sahel-alliance/> (21. 8. 2021)
10. UNDP. 2021. UNDP Annual Report 2020. Dostupné zde: <https://www.africa.undp.org/content/rba/en/home/library/reports/undp-annual-report-20200.html> (21. 8. 2021).
11. Versluys, Helen. 2007. Explaining Patterns of Delegation in EU Humanitarian Aid Policy. *Perspectives: Review of International Affairs* 63-84

Zadávací pracoviště: Katedra politologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Milan Hrubeš, Ph.D.

Oponent: Mgr. Sylvie Bláhová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 31.5.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího Mgr. Milana Hruběše, Ph.D. samostatně a uvedla jsem veškeré použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 20. 7. 2022

.....

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu této bakalářské práce Mgr. Milanu Hrubešovi Ph.D. za vstřícný přístup, věcné rady a trpělivost při vypracovávání práce.

Abstrakt

PETROVIČOVÁ, BARBORA. *Naplňování slibů v G5 Sahel zemích*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2022, 48 str., Bakalářská práce.

Cílem bakalářské práce je analýza naplňování slibů Evropské unie, které se týkají financování humanitární asistence v regionu Sahelu. Primárním zájmem práce je identifikace témat v průběhu let 2014-2021, které jsou ve vybraných letech financovány a následné ověření implementace prohlášení skrze vybrané indexy třetích stran. Práce prvně definuje předvolební slib a faktory ovlivňující naplňování. Následně vymezuje region Sahelu skrze současnou krizi a přibližuje spolupráci Evropské unie se zeměmi G5 Sahel či roli Francie. Vybrané tiskové zprávy představují vývoj témat v průběhu let a dále je ukázáno na problematice sledování naplňování prohlášení a jejich dopadu na rozvoj regionu.

Klíčová slova: Evropská unie, naplňování slibů, tématická analýza, vzdělávání, země G5 Sahel, rozvojová spolupráce, humanitární pomoc

Abstract

PETROVIČOVÁ, BARBORA. Implementing EU promises in the G5 Sahel countries. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2022, 48 pg. Bachelor Thesis.

The aim of the bachelor thesis is the analysis of the implementation European union's promises, which are related to the financing of humanitarian aid in the Sahel region. The primary interest of the work is the identification of the topic during the years 2014-2021 and the subsequent verification of implementation through selected indexes from "third parties". The text defines the specifics of pre-election promises and also the current crisis in the Sahel. Moreover, the work presents the cooperation of the European Union with the G5 Sahel countries and the role of France. The selected press releases showcase the development of topics over the years and also the problematic monitoring of the fulfilment of promises and their impact on the development of the region.

Keywords: European Union, implementation of promises, thematic analysis, education, G5 Sahel countries, development cooperation, humanitarian aid

Obsah

1	Úvod	9
2	Definice slibů a prohlášení	11
2.1	Naplňování slibu a faktory ovlivňující naplňování	11
3	Vymezení a specifika oblasti Sahelu	12
3.1	Komplexní humanitární krize v Sahelu	13
3.1.1	Potravinová bezpečnost a závislost na enviromentálních faktorech	14
3.1.2	Konflikty a terorismus	15
3.1.3	Nestabilní vlády a úroveň demokracie	17
3.1.4	Ekonomická situace	18
3.1.5	Migrace	19
3.2	Přítomnost Francie v Sahelu	19
4	Vznik skupiny G5 Sahel	20
4.1	Orgány G5 Sahel skupiny	21
4.2	Vlády a úroveň demokracie zemí G5 Sahel skupiny	22
4.2.1	Mali	22
4.2.2	Mauritánie	23
4.2.3	Burkina Faso	23
4.2.4	Čad	24
4.2.5	Niger	24
5	Spolupráce zemí Sahelu s Evropskou unií	25
5.1	Oblasti spolupráce G5 Sahel a EU	26
5.1.1	Aliance pro Sahel	27
6	Metodologie	27
6.1	Tematická analýza	28
6.2	Obsahová analýza	29
6.3	Kritéria naplňování slibů	29
6.4	Výzkumná otázka	29
6.5	Výběr vzorku a analýza dat	30
6.6	Cíl výzkumu	31
6.7	Limity a omezení výzkumu	31
7	Analytická část	32
7.1	Tematická analýza aplikovaná na prohlášení Evropské unie (2014-2021)	32
7.1.1	Potravinová krize a její řešení	33
7.1.2	Bezpečnostní rizika a odolnost	36

7.1.3	Životní podmínky a příležitosti	37
7.1.4	Migrace a vnitřně vysídlené osoby.....	40
7.2	Obsahová analýza se zaměřením na téma vzdělání.....	41
7.3	Naplňování slibů Evropské unie	42
7.3.1	Sledování rozvoje Sahelu pomocí indexů	42
8	Závěr	44
9	Použitá literatura a internetové zdroje	47

1 Úvod

Bakalářská práce je zaměřena na téma naplňování slibů Evropské unie v oblasti Sahelu, s konkrétním zaměřením na oblast humanitární pomoci. Tato práce se opírá o předpoklad, že stabilní a úspěšný rozvoj Sahelu je závislý na vnějších mezinárodních aktérech, a především na jejich aktivní participaci v regionu skrze finanční pomoc

Na rozvoji oblasti Sahelu se podílí řada mezinárodních organizací či dílčích států, jako například Francie. Ovšem hlavním subjektem analýzy bakalářské práce je Evropská unie, a to především z důvodu dlouhodobé a aktivní spolupráce se zeměmi region. Evropská unie je v současné době jedním z nejpodstatnějších partnerů zemí G5 Sahel skrze různé projekty, již od roku 2000 (Venturi 2017:6). V případě Evropské unie můžeme pozorovat angažovanost skrze významné množství investic. Zároveň je Evropská unie považována za politickou i ekonomickou mezinárodní instituci¹, tudíž je v tomto případě lépe aplikovatelná definice slibů a omezujících faktorů, které jsou určeny skrze definice předvolebních slibů politických aktérů. V neposlední řadě se jedná o instituci, u které i do budoucna lze předpokládat aktivní účast na rozvoji regionu Sahelu, který je jedním z předních zájmů Evropské unie, ale do popředí se dostávají řešení nepravidelných migračních vln či ochrana vlastních evropských hranic (Venturi 2017: 6).

Bakalářská práce byla rámcována následujícími výzkumnými otázkami: Na jaká témata, v rámci humanitární činnosti, se v průběhu let 2014-2021 zaměřuje Evropská unie? Do jaké míry se shodují prohlášení o humanitární pomoci s jejich následnými implementacemi v oblasti Sahelu a jak je v prohlášeních zahrnuta oblast vzdělávání?

Vybraná prohlášení, především Evropské komise, jsou analyzována pomocí kvalitativní tematické analýzy a metoda postupu je induktivní. Otevřený přístup zvolené metody umožňuje pracovat prvně s daty a poté přistoupit k jejich analýze, bez potřeby stanovování předchozích témat. Při analýze je práce omezoována pouze výzkumnou otázkou a témata vznikají v závislosti na zvolených prohlášeních a jejich obsahu. Zároveň budou data porovnávána napříč lety 2014–2021. Specificky se práce zaměřuje na pojem vzdělávání a

¹ Ministerstvo vnitra ČR. (2022). *Evropská unie*. Dostupné zde: <https://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-organizace-a-vs-evropska-unie.aspx> (26. 3. 2022).

pokouší se zjistit četnost pojmu v celkových tiskových zprávách z let 2014–2021, a jedná se tedy o stejné dokumenty, které byly analyzovány v tematické analýze.

Na samém začátku se práce věnuje definování slibů, a především předvolebních slibů. Prohlášení mezinárodních institucí nesou v implementaci svá specifika, kterými se zásadně odlišují od předvolebních slibů a je tedy problematičtější sledovat jejich naplňování. V další části rozebírá bakalářská práce oblast Sahelu a spolupráci s Evropskou unií. Autorka postupuje od vymezení a definici oblasti přes představení současných problémů, které tvoří komplexní² humanitární krizi.

Tato práce si klade za cíl přiblížit vývoj témat, na která se Evropská unie zaměřovala v letech 2014–2021, a pokusit se ověřit jejich naplňování. V rámci témat se odděleně zaměřuje práce na oblast vzdělávání, k čemuž je využívána obsahová analýza, za cílem zjištění četnosti. Cílem práce je také porovnat oblasti investic Evropské unie s daty agentur OSN a pozorovat zda – li pozitivně či negativně ovlivňují dění v Sahelu.

V metodologické části je podrobněji představena použitá tematická a obsahová analýza. Následně, v teoretické části, je pro účely práce rozebrána komplexní krize v Sahelu a je vybráno několik oblastí, které jsou dlouhodobě problematické a tvoří překážku v jejím dlouhodobém řešení. Zároveň je rozebrán i významný vliv Francie. Součástí teoretické části je také představení skupiny G5 Sahel, která má být jedním z celků implementujících rozhodnutí Evropské unie a v neposlední řadě je zahrnuto rozebrání celkové spolupráce zemí Sahelu a Evropské unie, které má mít určitý vliv na tamní vývoj. Na počátku analytické části je aplikována tematická analýza na vybrána prohlášení a jsou zde rozebrána objevená témata. Následuje obsahová analýza, která zjišťuje četnost pojmu vzdělání. V druhé části jsou pozorována prohlášení a postupný vývoj situace v Sahelu. V závěru jsou představeny výsledky analýzy a zjištění objevena pozorováním vývoje situace.

² V komplexní krizi nalezneme sérii provázaných problémů, jako například ozbrojené konflikty, hladomor či klimatické změny. Nejčastěji se jedná o dlouhodobé problémy, které nejsou tamní vlády schopny samostatně řešit a je nutná mezinárodní intervence (Humanitarian Coalition, 2021).

2 Definice slibů a prohlášení

Předním zaměřením bakalářské práce je analýza naplňování slibů EU o financování oblasti Sahelu, je tedy nutné prvně přejít k definici.

Ačkoliv se nejedná, v případě mezinárodní organizace, o běžný typ politického předvolebního slibu lze aplikovat vymezení politického předvolebního slibu i na sliby mezinárodních aktérů. Slib lze obecně definovat jako závazek k určité akci, která má vyústit k jeho naplnění. Výsledek závazku může být žádaný či očekávaný nebo naopak můžeme pozorovat jeho nedostatečné plnění (Royed, 1996: 79-80).

Thomas Royed nabízí rozdělení slibů do třech kategorií. První, tzv. “definitivní sliby”, kdy samotné prohlášení a jeho jednotlivé kroky k naplnění jsou předem jasně vymezené. Další kategorií jsou sliby jejichž finální naplnění bývá komplikovanější a je nutné zahrnout do hodnocení i okolnosti za účelem zjištění jeho naplnění. V tom spočívá zásadní rozdíl s kategorií “definitivních slibů”, kde je jasným výsledkem naplnění či nenaplnění. Poslední kategorií jsou “rétorické sliby”, které se významně odlišují od předchozích dvou kategorií, a to zejména z důvodu nemožnosti testování jejich naplňování (Royed, 1996: 79–80).

2.1 Naplňování slibu a faktory ovlivňující naplňování

Komplikace nastávají během zmiňovaného testování slibu. Vyjma rétorického slibu je možné jejich naplňování ověřovat zpravidla po skončení funkčního období. Ovšem nalezneme případy, kdy je testování umožněno i v průběhu funkčního období (Svačinová 2016: 720).

Mimo jiné využívají iniciátoři slibu k jejich naplnění širokou škálu mechanismů. Zřejmě nejběžnějším je legislativní proces či vládní rozhodnutí. Nepomíjitelný vliv mají také jednotlivé rozhodovací orgány či exekutivní nařízení, které mohou jeho naplnění zpomalit či naopak urychlit. (Thompson 2001: 180).

Předvolební sliby byly z části definovány skrze jejich naplňování či nemožnost testování. V této souvislosti můžeme pozorovat několik významných faktorů, které naplňování ovlivňují. Jedním z vnitřních faktorů je samotná administrativa, a v případě předvolebních slibů, mnohdy vládnoucí strana. Vedení státu či plynulost procesů může negativně či pozitivně ovlivnit finální podobu naplnění slibu. Vládní strana je mnohdy dále

vázána na podporu koalice či dalších subjektů v legislativním procesu. Mimo jiné jsou běžné také nestabilní vlády, kdy naplňování slibů je mnohdy nemožné či významně komplikované. Nelze opomenout ani vnější faktory, kdy zahraniční události a politika mohou zpomalit jednotlivé procesy a vést k problematickému naplňování slibu. Pozornost je poté směřována na aktuální dění, což má za následek odstoupení aktérů od slibu či jejich odsunutí na dobu neurčitou. Neopomenutelným vlivem úspěšného naplňování slibu je bezpochyby celková prosperita. Svačinová a Thompson konkrétně zmiňují ekonomickou situaci, která pozitivně ovlivňuje naplňování slibů. Pomocí prosperity dochází k řešení jiných společenských problémů postupněji a je zde větší prostor na konkrétní sliby (Svačinová 2016: 714; Royed 1996: 47).

3 Vymezení a specifika oblasti Sahelu

Pro lepší porozumění vybraným tématům v analytické části je v první řadě zapotřebí definovat proměnlivý region Sahelu.

Vymezení oblasti Sahelu se liší z důvodu odlišných priorit a záměrů různých výzkumníků, kdy každý přistupuje k oblasti odlišně a ve vymezení se zaměřuje na různé faktory. Definování prostoru může být ovlivněno desertifikací, nepravidelnými dešti, různorodostí, či naopak podobností tamních etnik nebo nomádkým způsobem života. Zároveň je nutné zdůraznit, že oblast Sahelu měla svá specifika již před kolonialismem, kdy zde panovala absence formálních hranic a území byla vymezována na základě dohod mezi etniky. Tento jev se postupně změnil s příchodem kolonizace, která znamenala počátek vymezování hranic států, tento proces byl dovršen až dekolonizací. Zmiňované vymezování hranic přitom znamenalo zásadní obrat v dynamice oblasti Sahelu, jelikož nové hranice ve většině nerespektovaly etnické rozložení, historické okolnosti a vytvořily zásadní překážku pro tehdy běžný nomádký způsob života tamních obyvatel. Úplné potlačení nomádkého způsobu života mělo primárně za cíl lepší kontrolu kolonizujících mocností nad oblastí. Ačkoliv byla výsledkem efektivnější kontrola, tak nutným dopadem byla také narůstající frekvence konfliktů. Umělé vymezení hranic vedlo k odříznutí některých oblastí od dříve tradičních přírodních zdrojů. Umělé vytvoření hranic nevyhnutelně vedlo k fragmentaci, nerovnoměrným příležitostem v regionu a v neposlední řadě narůstající frekvenci konfliktů, které oslabují již tak křehký region. (Walther & Retaille 2010: 3–4).

Neznamená to však, že oblast Sahelu není možné vymezit. V praxi se setkáváme s nejčastějším označením oblasti Sahelu, do které zahrnujeme pás států od Atlantického oceánu a to konkrétně: Senegal, Mauritánie, Burkina Faso, Niger, Čad a Etiopie. Zároveň takto vymezená oblast s sebou nese další specifika, která ovlivňují její současnou povahu a fungování. Tyto státy sdílí velmi podobné podnebí, které suché a teploty jsou zpravidla vysoké. K dlouhodobým obdobím sucha se přidávají, naopak nepravidelné, dešťové srážky. Suché problematické podnebí, které negativně ovlivňuje zemědělství, je jedním z přispěvatelů k častějším konfliktům o zdroje. Vysoké teploty stále přetrvávají a prodlužují se i období sucha, a zároveň regionem prostupuje nevyhnutelně desertifikace, která pravidelně připravuje miliony lidí o zaměstnání, čímž aktivně napomáhá následnému vysídlování ze severnějších oblastí sousedících se Saharou. Nicméně život na severu Sahelu je problematickou oblastí i kvůli neustálému nedostatku zásob vody, čímž je zmiňované zemědělství silně zasaženo a postupně se přesouvá do jižnějších oblastí. Ovšem vysoké teploty a suché podnebí byli běžné již před kolonizací (Walther & Retaille 2017: 12).

Zároveň je potřeba zmínit i samotný postoj mezinárodních organizací vůči Sahelu. Ačkoliv jsou mnohé současné problémy v prvopočátku způsobeny až neovlivnitelnými faktory, tak i po vytvoření a plnění programů či iniciativ na podporu panuje narativ, že se jedná o výjimečně nebezpečný prostor, ve kterém je poskytování asistence komplikované (Walther & Retaille 2010: 6).

3.1 Komplexní humanitární krize v Sahelu

V předchozí kapitole byla definována samotná oblast Sahelu a bylo naznačeno, že se jedná o vesměs nebezpečnou zónu. Následující kapitoly podrobněji přiblíží jednotlivé problémy, které zásadně ovlivňují dynamiku regionu.

Země, které jsou součástí Sahelu se potýkají se sérií úzce provázaných krizí a bezpečnostních hrozeb. Aktivní působení teroristických organizací má destabilizační efekt na vlády, které nejsou schopny zajistit dostatečný rozvoj jednotlivých sektorů a dlouhodobě nemají efektivně zajištěnou bezpečnost pro tamní občany. Celý region je zasažen náročnými teplotami a výrazným nedostatkem vody, které vedou k vysokému procentu nezaměstnanosti či nucenému vysídlování, tedy k nerovnoměrnému rozložení obyvatel. Tyto problémy mají za následek významnou nerovnováhu napříč zeměmi, jelikož jsou obyvatelé zcela odkázáni na

oblast, ve které žijí, což z nich nevyhnutelně činí zranitelné osoby a snadnější cíle konfliktů či organizovaného zločinu. Nedostatek zdrojů znamená častější konflikty mez etniky. Neustálé přesídlování vede u většiny osob k dlouhodobé nezaměstnanosti, což znovu napomáhá aktivitám teroristických a rebelských skupin, které využívají nestability ve svůj prospěch a mnohdy rekrutují nové členy mezi uprchlíky. V současnosti v Sahelu probíhá rozsáhlá humanitární krize (Oxfam, 2021).

3.1.1 Potravinová bezpečnost a závislost na enviromentálních faktorech

První zmiňovanou, a zásadní, oblastí zájmu je otázka potravinové krize, která je v následující kapitole provázána s enviromentálními změnami a podmínkami.

Nedostatek potravin v oblasti zemí Sahelu má hned několik příčin, a to od vnitrostátních konfliktů přes dopady klimatických změn. Osob, které se přesouvají za hranici chudoby a hrozí jim nedostatek potravin rapidně přibývá. Dle zpráv OSN je zhruba 18 milionů lidí v Sahelu na pokraji úplné chudoby a hladu (United Nations, 2022). V roce 2021 byl nárůst o 6,6 milionu lidí, oproti roku 2020, a mezi nejvíce zatížené země spadá například Burkina Faso. (Essoungou, 2013).

S potravinovou krizí úzce souvisí specifické klima Sahelu a klimatické změny. Již delší dobu můžeme pozorovat trend prodlužujících období sucha, která mají zásadní vliv na sektor zemědělství. Země v oblasti Sahelu se řadí k relativně chudým a drtivá většina³ tamní populace je existenčně přímo závislá na oblasti zemědělství. Stav a rozvoj zemědělství nadále komplikuje i postupující desertifikace, která ve spojení s klimatem, vedla k ničivému dopadu na půdu a přibližně 80 % je významně poškozeno. K jejímu obnovení je zapotřebí aktivní participace mezinárodních organizací skrze humanitární pomoc či rozvojové fondy. (Essoungou, 2013). Neopomenutelnou zasaženou oblastí jsou zdroje vody, jejichž kapacity ovlivňují klimatické změny a nedostatek vody naopak vede k vzniku nových hrozeb. V oblastech, které se potýkají s rychlým úbytkem zásob vody, můžeme pozorovat daleko větší předpoklady pro vznik nových konfliktů a tímto je ohrožena již křehká bezpečnost a běžné fungování tamních obyvatel (ICRC, 2022).

³ Jedná se přibližně o 80 % všech obyvatel vyskytujících se na území Sahelu (ICRC, 2022).

Klimatické změny zásadně ovlivňují vývoj krize v Sahelu a jejich dopad je citelný i na změny životních podmínek. Nedostatek potravin a zdrojů v určitých oblastech má za následek postupné vysídlování obyvatel do jižnějších, zásobovanějších oblastí. Nemusí se tedy nutně jednat o migraci do jiného státu (UNHCR n.d.). O osobách, které se pohybují v rámci jednoho státu, hovoříme jako o vnitřně vysídlených. I v tomto případě se může jednat, jak o násilný přesun, tak o dobrovolný ekonomicky zaměřený. Přesuny mas v rámci států Sahelu o jižnější oblasti nutně vedou k rychlejšímu čerpání zdrojů, a tudíž roste riziko četnějších střetů mezi dalšími obyvateli. Mimo jiné je nutné poukázat i na zranitelnost vnitřně vysídlených osob, které bývají mnohdy snadnějším cílem teroristických a jiných zločineckých organizací, které působí v jižních oblastech zemí. Organizovaný zločin je přitom přirozeně přítomný v oblastech se zdroji, které mohou poté ovládat. Přesuny obyvatel nadále komplikují řešení potravinové krize a různé rebelské skupiny blokují přísun potřebných potravin do některých oblastí, čímž ovlivňují životy mnohých tamních obyvatel, kteří jsou závislí na pomoci humanitárních organizací (UNHCR, 2014).

V souvislosti s klimatickými změnami či enviromentální krizí je mnohdy používán v případě Sahelu pojem „enviromentální uprchlík“, který je chráněn mezinárodními úmluvami (UNHCR n.d.). Na druhou stranu se nabízí otázka nakolik je právě v Sahelu možné využívat daného pojmu. Sahelská krize je mnohem komplexnější⁴ a přesuny lidí, jsou z tohoto důvodu závislé na více proměnných.

Jak již bylo zmíněno výše, tak dochází ke kumulaci lidí na místech s omezenými zdroji, což zásadně ovlivňuje potravinovou bezpečnost. Jedná se primárně o riziko pro stávající obyvatele určitých oblastí. To vede k mnohem častějším vnitrostátním konfliktům a zvyšuje se riziko i mezistátních konfliktů, a to z důvodu dříve používaného nomádského způsobu života některých etnik, která překračují hranice. Mimo jiné je mnohem větší pravděpodobnost konfliktu mezi obyvatelem a státem, a to především z důvodu slabých státních ekonomik a řízení (Pichon, 2020: 3).

3.1.2 Konflikty a terorismus

⁴ Komplexní krizi (Komplexní pohotovosti) označujeme stav, kdy se střetávají problémy, do kterých zasahoval člověk s enviromentálními změnami. V praxi se jedná o kombinaci klimatických změn, ozbrojených konfliktů nebo potravinové krize. Jednotlivé dílčí problémy jsou na sobě závislé, ovlivňují se a společně přecházejí v humanitární krizi (Humanitarian Coalition, 2021).

Již v předchozí kapitole bylo zdůrazněno riziko konfliktů, v závislosti na probíhající potravinové krizi a boji o zdroje. Konflikty jsou jedním ze základních proměnných, kterou je nutné zahrnout v diskusích o Sahelu, jelikož zásadně ovlivňují efektivitu humanitárních operací.

3.1.2.1 Kategorie konfliktů a případ Sahelu

Avšak před rozbořením ozbrojených konfliktů v Sahelu je zapotřebí rozdělit konflikty do obecných kategorií. Prakticky dělíme konflikty do dvou kategorií: mezinárodní ozbrojený konflikt a „domácí“ konflikt. Případ prvního je konfliktem mezi více subjekty, kterými jsou státy, jejichž počet se může lišit. Druhý případ zahrnuje ozbrojené konflikty odehrávající se na půdě jednoho státu, a to z pravidla mezi státní složkou a nevládními ozbrojenými skupinami nebo mezi samotnými ozbrojenými skupinami. Mezystátní konflikt nepodléhá při kategorizaci tolika podmínkám, jako vnitrostátní konflikt. Podmínkou klasifikace je použití určité vojenské síly, ale nemusí se jednat přímo o válku, ale to této kategorie se zahrnují i případy okupace. Zároveň v prvotní fázi napadení jednoho aktéra druhým není podstatný důvod napadení. V druhém případě nejsou za konflikt označovány občasné násilné útoky, ale musí být zřejmá určitá opakující se frekvence či intenzita. Klasifikace konfliktu na „domácí půdě“ je také mimo jiné závislá na počtu obětí, počtu uprchlíků ze zasažené oblasti či na druhu využitých zbraní (UNODC, 2018).

3.1.2.2 Konflikty v Sahelu

V současnosti převládají v Sahelu vnitrostátní konflikty. Dle Bøåse spočívá původ konfliktů v charakteru celé oblasti, která se vyznačuje „absencí státní kontroly a státní suverenity“. Státy na území Sahelu nemají zpravidla velkou kapacitu na řízení země a jsou tak mnohdy zcela závislí na pomoci třetích aktérů ze strany mezinárodních institucí či jiných zemí. Zároveň neopomenutelným faktem je, že v oblasti působí silné teroristické organizace, které kontrolují s převahou některé oblasti a stát nemá možnost do nich příliš zasahovat. Mnohdy se jedná o oblasti skrz, které jsou pašovány drogy či probíhá obchod s lidmi, což znamená přímý dopad na tamní obyvatelstvo. To je zranitelné bez podpory státu a zločinecké organizace, získávají nové členky, jelikož členství je jedinou možností přežití a uživení se. Na druhou stranu nalezneme v oblasti i sabotérské tendence ze stran běžných obyvatel vůči teroristickým skupinám (Bøås, 2019: 8-9).

Jelikož předchozí téma se týkalo dostatku zdrojů a potravin je nutné zmínit Čadské jezero, jednu z migračních destinací. Jezero Čad představuje přirozenou konfliktní oblast v krizi, jelikož tvoří neopomenutelný zdroj vody pro Niger, Nigérii, Čad a Kamerun. Nejenom, že je centrem konfliktů mezi obyvateli, ale již v minulosti bylo podnětem mezistátních konfliktů. Čadské jezero je zásadním zdrojem obživy a práce pro zhruba 30 milionů lidí, kteří jsou na něm zcela existenčně závislí. Zmiňované klimatické změny mají v posledních letech velmi negativní vliv na jezero a stává se tak jenom z možných epicenter dalších velký konfliktů. Momentálně v jeho regionu probíhá boj o dohled nad takto podstatným zdrojem, jelikož nevyhnutelným důsledkem příchodu nových obyvatel a úbytku vody je přirozená soutěživost. Nejenom, že jsou tamní obyvatelé zranitelní a vystavení aktivitám rebelských skupin, ale zároveň dochází k četným konfliktům i mezi nimi. Jezero Čad tak představuje příklad místa, kdy klimatické změny vedou k vzniku a podpoře nových konfliktů a je tím zasahována i humanitární pomoc, která nemůže do problematických oblastí zasahovat (Kwasi et al, 2019: 5).

Kromě uprchlíků je jezero Čad také cílovou destinací mnoha teroristických skupin, které využívají jeho potenciálu a v jeho bezprostřední blízkosti zvyšují intenzitu svých aktivit. Konkrétně se jedná o teroristické či rebelské skupiny jako Boko Haram, AQIM: Al – Qaeda in the Islamic Maghreb, Ansar – dine, Al-Mourabitoun, které usilují o absolutní kontrolu jezera, jakožto nejsilnějšího vodního zdroje se strategickým potenciálem a postupně zvyšují svou míru vlivu. Svým působením v této oblasti, nebo na severu Mali, způsobilý nucené vysídlování, stojí za častými násilnými útoky na tamní obyvatele, cíleně ničí infrastrukturu a stojí za ilegálním obchodem s drogami i lidmi. Teroristické organizace jsou relativně silnou opozicí současným vládám zemí Sahelu, jelikož mnohdy nabízí běžným obyvatelům základní statky výměnou za spolupráci. Zároveň v posledních letech přibývá lidí, kteří se stali součástí skupin nuceně. (Kwasi et al, 2019: 11).

3.1.3 Nestabilní vlády a úroveň demokracie

Země v oblasti Sahelu se vyznačují v současnosti poměrně nestabilními vládami, které se čím dál častěji potýkají s převraty, fragmentovanou společností či limitovanou autoritou. Dlouhodobě se jedná o chudé a slabé státy, čímž je jakákoliv pomoc jiných aktérů významně komplikována.

Jedním z nejvýznamnějších okamžiků pro Sahel, z hlediska stability vlád, je převrat v Mali v roce 2012, který po 20 letech demokracie způsobil zesílení pozice teroristických skupin. Konflikt mezi malijskou vládou a Tuarégy o nezávislost severního Mali se postupně přenesl i do okolních států. Začaly vznikat nové rebelské skupiny s podporou teroristických organizací. Zároveň z konfliktu těžili i některé již existující teroristické organizace jako Al – Qaeda, která v úzké závislosti na úspěšném puči ovládla společně s dalšími klíčové oblasti se službami a zemědělstvím (Raleigh, et al, 2021).

Nestabilní vlády zasažené korupcí nebyly schopny jednat dostatečně rychle a výsledkem je narušená bezpečnost celého regionu Sahelu. Omezená státní správa činí i ze zásobování dodávek potravin nebezpečnou záležitostí, jelikož jsou kontrolovány zločineckými organizacemi. Jsou problematické a nebezpečné zásobování oblastí dodávkami potravin (Bøås, 2019: 14–15).

Série těchto událostí vedla k humanitární krizi, která v oblasti přetrvává dodnes a rozšiřuje se i do okolních zemí (Essoungou, 2013). Podobnou situaci je možné pozorovat i v případě Burkiny Faso, kde tamní extrémistické skupiny vyhrazené vůči státní armádě a tamním skupinám obyvatel, které nejsou nijak chráněny, mimo hlavní město, státní správou (Dieng, 2022).

S výše uvedeným souvisí i samostatná úroveň demokracie, která se liší napříč státy. V některých případech je umožněna určitá politická soutěž, ale v případě Čadu se jedná o autoritářský režim. Ovšem i v jedné z nejvíce autoritářských zemí je nedostatečná kontrola vlastního území, což umožňuje další obchodování teroristických a rebelujících skupin (Camara, 2020: 504). S tím související problém se týká korupce, která bývá tamními vládami tolerována a implementace nových opatření v boji s humanitární krizí je tím zásadně ovlivněna (Bøås, 2019: 14).

3.1.4 Ekonomická situace

Krise v Sahelu se nadále prohlubuje a jedním z dalších faktorů jsou slabé ekonomiky. I přes dlouhotrvající období sucha, a naopak nedostatek dešťů je majoritní skupina lidí aktivní v sektoru zemědělství. (Kolik, ve kterých zemích?) Zároveň se jedná o sektor, který není dostatečně vyvinutý a proces mechanizace nebyl úspěšný, což znamená, že není schopný zajistit dostatek zboží pro rapidně narůstající obyvatelstvo. Zároveň jsou mnohé státy na

sektoru zemědělství závislé. Ovšem tomu pozitivně nepřispívá desertifikace, hrozba ze strany teroristických skupin (Essoungou, 2013).

Dalším provázaným problémem je korupce, která zasahuje jak do ekonomické situace, tak i do nestabilních vlád (Atuobi, 2019).

3.1.5 Migrace

Následující kapitola se podrobněji věnuje migraci, která byla již zmiňována v průběhu definování předchozích problémů. Jak je zřejmé, tak ve většině figurovala jako dopad dílčích krizí. Avšak přirozeně může naopak zastávat pozici příčiny jiných konfliktů či problémů.

Migraci je možné definovat různými způsoby, ale nejčastěji bývá vymezena jako jednoduchý pohyb mezi místem A a B. Tento pohyb nadále rozlišujeme podle místa. Může tedy jít o vnitrostátní migraci nebo o mezistátní či nadnárodní migraci. Jak název napovídá, tak v první případě dochází k pohybu na území jednoho států. Zatímco v případě druhém probíhá pohyb i mezi státy (UNESCO, 2018).

S migrací souvisí i fakt, že během jejího definování se nevyhneme rozlišení na nucenou migraci a dobrovolnou migraci. Zmíněné možnosti jsou úzce propojeny s prostorem, na kterém se migrant pohybuje, jelikož zde funguje vzájemná závislost mezi prostorem a uprchlíkem. Zároveň se navzájem ovlivňují a dané ovlivňování může být, jak pozitivního, tak negativního charakteru. Rozlišování mezi těmito kategoriemi je současně náročné, jelikož hlavní rozdíl spočívá v zájmech samotného uprchlíka a prostor, ve kterém se pohybuje je druhotný. V případě násilného konfliktu se jedná zpravidla o nedobrovolnou migraci pod vlivem určitého tlaku. Nicméně podobný přístup se dá použít na některé ekonomické uprchlíky, jelikož odchod z domovské země nemusí být vlastní dobrovolné iniciativy, ale primárně jde čistě o přežití (Linhard, 2019: 5,14).

S narůstajícím počtem lidí žijící v zemích Sahelu dochází k větším a častějším migračním vlnám, které jsou důsledkem nuceného vysídlování. Doposud se jedná o zhruba 5 milionu lidí (Pichon, 2020: 3).

3.2 Přítomnost Francie v Sahelu

Francie dlouhodobě kolonizovala významnou část Sahelu, její přítomnost neskončila ani po dekolonizaci a aktivně se do současnosti podílí na misích. V rámci Sahelu vytvořila francouzská vláda vlastní strategie a přístupy, které mají vest k obnově regionu a zajištění bezpečnosti. V dobách neokolonialismu podporovala Francie nezávislost bývalých kolonií, ale zcela prostory neopustila. Byla přítomna především skrze vojenské intervence a kulturní spolupráce, čímž svoji přítomnost dostávala do podvědomí tamních obyvatel skrze jazyka a kulturu (Chafer, 2002: 346).

Pozitivní vztahy a spolupráce začaly stagnovat v 90. letech, kdy se Francie potýkala s vnitřní fragmentací, která vedla ke kritice intervencí v Africe a následná francouzská přítomnost v případě genocidy ve Rwandě podnítila odpor i ze strany afrických států. Spolupráce s africkými elitami nebyla, dle veřejného mínění, dostatečně výhodná pro Francii, která by mohla investovat významněji do vlastních zájmů. Kritika a případ Rwandy měli za následek omezení vojenské přítomnosti v Africe, a naopak začala podporovat vznik tamních vojenských složek ve spolupráci s africkými regionálními organizacemi (Chafer, 2002: 349–350).

Opětovná a intenzivnější intervence Francie započala v roce 2013 s operací Serval v Mali a přítomnost francouzské vojenské pomoci zesílila v roce 2014 s operací Barkhane. Jedná se o doposud největší zámořskou operací Francie a její součástí je 4700 vojáků. Operace Barkhane byla vytvořena po pádu malijské vlády, jako odpověď rostoucího bezpečnostního rizika ze strany teroristických organizací. Kromě militantních tréninkových programů, tvoří operace Barkhane podstatnou složku v rozvojových projektech na území Sahelu. Z důvodů dřívějších významných investic do oblasti Sahelu, především Nigeru, je v zájmu Francie udržet si vliv. Jedním z vedlejších důvodů je i narůstající zájem o oblast u jiných mezinárodních aktérů. V současnosti je její působení rozloženo i do Burkiny Faso a Čadu (Camara, 2020: 499–500).

4 Vznik skupiny G5 Sahel

Sahel představuje rozsáhlý a neustále se měnící region, jehož celé zahrnutí by vedlo k nepřesným datům, jelikož některé státy se nepotýkají s akutní nutností humanitární asistence ze strany Evropské unie. Pro bakalářskou práci je podstatné se zaměřit na konkrétní G5 Sahel

skupinu zemí, do které zahrnujeme: Mauritánii, Mali, Burkina Faso, Čad, Niger (Euroskop, 2019).

Uskupení G5 Sahel vzniklo v roce 2014 v Nouakchottu, po úspěšné operaci Barkhane, a pomohlo navázat úzkou regionální spolupráci mezi členskými zeměmi. Mezi primární prioritou států G5 Sahel je udržitelný dlouhodobý rozvoj. Cílem skupiny G5 Sahel je vytvořit společné řešení prohlubující humanitární krize, nestabilní politické situace za podpory demokratických principů, zlepšit životní podmínky tamních populace a podpořit pozitivní rozvoj společnosti, zefektivnit a zmodernizovat jednotlivé pracovní sektory ve státech a v neposlední řadě zaměření na problematiku regionální bezpečnost, která je ohrožena aktivním fungováním teroristických buněk. Zároveň se jedná o skupinu zemí, které k sobě mají i historicky blízko, jelikož zde byl dlouhodobě přítomný francouzský vliv. Úspěšná spolupráce G5 Sahel skupiny má být zajištěna skrze finanční a logistickou pomoc od mezinárodních i nestátních aktérů, jejichž přítomnost má zamezit dalšímu rozšiřování teroristických organizací a zajistit bezpečnost mladším generacím, které řadíme mezi nejzranitelnější cíle terorismu. Mimo jiné, přítomnost mezinárodních organizací vytváří udržitelný dohled nad plněním programů a bezpečnostní situací (Camara, 2002: 495; Evropská komise 2019a; Kwasi et al 2019:4).

Země G5 Sahel čelí sérii problémů, které ohrožují bezpečnost a existenci tamních obyvatel. Například 40 % z celkové populace všech zemí žije v extrémní chudobě, 30 % nemá přístup k zásobám vody. Po dekolonizaci nebyla zela úspěšně vytvořena struktura vládnutí, která by napomáhala jednotlivé problémy řešit. Skupina G5 se tak pomalu stává zcela závislou na externí pomoci (Kwasi et al, 2020).

4.1 Orgány G5 Sahel skupiny

G5 Sahel skupina se skládá z 5 orgánů s odlišnými pravomocemi. První a nejsilnější orgán představuje Konference hlav států, která napomáhá vzniku politických strategií, představuje základnu všech iniciativ a rozhodnutí, která jsou nadále implementována v oblasti G5 Sahel zemí. Ekonomický rozvoj je řízen skrze Radu ministrů a Výkonný sekretariát naopak spravuje veškerý management strategií nebo pracuje s fondy. Dalším orgánem je Výbor pro obranu a bezpečnost, pod kterého spadá kontrola hranic a boj proti terorismu skrze společnou mezistátní kooperaci. Oblast zemí G5 Sahel je rozlehlá a implementace

jednotlivých rozhodnutí by vedla k neefektivnosti a z tohoto důvodu byla vytvořen Národní koordinační výbor, který je přítomný v každé členské zemi. Posledním, pátým orgánem je tzv. „Setkání odborníků“ spadá pod Výkonný sekretariát a je technickou složkou jak samotného sekretariátu, tak Rady ministrů. Samotná skupina G5 Sahel by nemohla být dostatečně a rychle efektivní v řešení problémů bez jednotlivých orgánů, které vytváří prostor pro koordinovanější spolupráci mezi členskými státy (Camara, 2020: 496–497).

Existence G5 Sahel skupiny má stabilizovat země a zcela přeměnit oblast Sahelu. Ovšem stále přetrvávají obavy z budoucnosti v rukách nestabilních vlád a masivnímu nárůstu obyvatel, který má v roce 2040 přesáhnout číslo 152 milionů. Z toho i v současnosti téměř polovina žije pod hranicí chudoby (Kwasi et al, 2020).

Na druhou stranu, populace v G5 Sahel zemích je poměrně mladá a přístup ke vzdělání je komplikovaný. Mnohdy tak závisí na samostatných komunitách, zda-liž zavedou do praxe různé iniciativy. Celkově je společnost v Sahelu méně vzdělaná než v jiných státech Afriky. Konkrétně kolem 12 % dětí a méně než 50 % žen ovládá čtení či psaní (The World Bank, 2021).

Skupina G5 Sahel je nadále závislá na finanční podpoře mezinárodních aktérů, jelikož jednotlivé členské státy nedokážou poskytnout dostatečnou finanční podporu projektům a zpomaluje se tím jak rozvoj, tak reakce na stálé zesilující hrozby terorismu (Camara, 2020: 502).

4.2 Vlády a úroveň demokracie zemí G5 Sahel skupiny

Následující kapitola se věnuje současné situaci v zemích, které jsou součástí G5 Sahel skupiny, a jejich hodnocení v rámci Freedomhouse indexu. Tato část volně navazuje na problematiku nestabilních vlád a otázku úrovně demokracie.

4.2.1 Mali

První zemí zájmu je Mali, které je na základě hodnocení považováno za nesvobodnou zemi (FreedomHouse, 2022a).

Jednou z prvních pozorovaných oblastí byla politická práva a s nimi spojené nespravedlivé volby. Pravidelné únosy oponentů, za cílem zisku moci, významně omezují tamní politickou soutěž. S volbami souvisí také zásahy vojensky řízené vlády do vyhlášení voleb a jejich pozdržování. Na druhou stranu veřejnost může vytvářet strany, které mohou aktivně bojovat za jejich práva. Zásadním limitem je omezení nábožensky orientovaných nebo například etnických politických stran. I přes umožnění politické soutěže a dodržení pravidel, čelí tamní opoziční strany násilným útokům (FreedomHouse, 2022a).

Souvisejícím problémem je i korupce⁵, která je ve vládních kruzích běžná a tamní média jsou regulována skrze částečnou cenzuru, ale v první řadě skrze zatýkání novinářů. Na druhou stranu osobní názory běžných obyvatel nejsou perzekuovány. Naopak zajímavé je, že relativně dobře je hodnocena akademická svoboda, která je, dle Freedomhouse indexu, regulována pouze v oblastech se silnou vojenskou přítomností. Zároveň korupce představuje jeden ze zásadních problémů, který nadále ovlivňuje soukromé vlastnictví statků (FreedomHouse, 2022a).

4.2.2 Mauritánie

V porovnání s Mali má Mauritánie výrazněji lepší výsledky⁶, díky kterým je zahrnuta do částečně svobodných zemí. Nicméně i v tomto případě je běžná korupce ve vládě a je omezována i politická soutěž. Shromáždění nevládních stran jsou rozháněna, ale přístup k opozici se mění s příchodem prezidenta Ould Ghazouani. Naopak je zde silná diskriminace vůči LGBTQ+ komunitě a etnikům, kterým je omezována možnost aktivní participace na politickém životě. Vláda v Mauritánii nezasahuje příliš do akademické svobody či obsahu médií, jelikož ty si velmi často regulují obsah sami. Zároveň je více omezován osobní život, jelikož svoboda slova funguje do momentu, kdy se daná osoba vyjádří negativně o islámských symbolech. Další problémem stále přetrvává v otroctví, kdy ani po vstupu v platnost zákona zakazující otroctví v roce 2015 nebylo zcela eliminováno (FreedomHouse, 2022b). Například v roce 2018 je zaznamenáno, že přibližně 90 000 osob bylo součástí obchodu s otroky. Nicméně stále je další vysoké procento lidí, které je ohroženo otroctvím (Rugiririza, 2021).

4.2.3 Burkina Faso

⁵ Korupce v Mali roste, což je zřejmé skrze výsledky Indexu vnímání korupce, skrze který byl výsledek pro rok 2021 pouhých 29 bodů ze 100. Mimo jiné, dle mínění 60 % tamních obyvatel dochází k jejímu posílení i v soukromém sektoru (Transparency International, 2021a).

⁶ V současnosti získala Mauritánie hodnocení 35/100 (FreedomHouse, 2022b).

Následuje Burkina Faso, která získala ohodnocení 54/100. Tento výsledek je nejvyšší v rámci zemí G5 Sahel skupiny, což zapříčiněno výsledkem voleb v letech 2015 a 2020. Země se postupně posouvá k demokratičtějším přístupům. Ovšem základní problém spočívá v nedostatečné bezpečnosti některých oblastí. Všichni občané se mohou vstoupit do stran, ale jejich fungování v legislativním procesu je ztíženo ze strany vládního subjektu. Zároveň je zde stále velké riziko vojenského převratu a s tím spojené pokusy mají negativní vliv na úroveň demokracie. Na druhou stranu je Burkina Faso sekulárním státem, legislativně nejsou omezena základní práva, týkající se svobodného projevu nebo víry. Nicméně veškeré posuny směrem k demokratickému systému jsou zpomalovány neustálým narušováním bezpečnosti (FreedomHouse, 2022c).

4.2.4 Čad

Vojenský režim, represe a omezování svobody řadí Čad mezi země s velmi špatným výsledkem, a to konkrétně 17/100. V současné době je vláda řízena vojenskými složkami, které v roce 2021 převzali moc. Ačkoliv má Čad relativně velké množství politických stran, které jsou ve většině spjaty s vládou, jelikož opozice je jinak vystavena těžkému nátlaku a riziku zatčení. S diskriminací se potýkají ženy, LGBTQ+ komunita nebo také skupiny křesťanů žijících na jihu. I zde je problém korupce⁷, který v případě Čadu nesmí být komentován v médiích. Korupci je silně ovlivněno i soukromé vlastnictví. Zajímavostí je, že akademické svobody jsou do určité míry omezeny, ale na jejich úrovni neprobíhá úplná cenzura (FreedomHouse, 2022d).

4.2.5 Niger

Poslední zemí z G5 Sahel skupiny je Niger, který patří mezi částečně svobodné systémy s hodnocením 48/100. Jedním z primárních problémů, které komplikují postupný vývoj více demokratickým směrem je bezpečnost, podobně jako u Burkiny Faso. Zároveň se současná vláda snaží o blokaci opozice a tím si zajistila další vládní období. Omezována jsou nadále i média, vláda omezovala přístup k sociálním sítím. V neposlední řadě jsou nedostatečně postihovány případy znásilnění nebo domácího násilí. Adresování těchto témat je celkově komplikované kvůli celospolečenskému narativu, který se snaží vyhnout odsouzení útočníka.

⁷ V případě Čadu je hodnocení korupce, dle Indexu vnímání korupce, horší než v případě Mali. V roce 2021 získal Čad pouze 20 bodů ze 100 (Transparency International, 2021b).

Na druhou stranu se Niger řadí mezi státy s kvótami pro ženy, a tudíž od roku 2020 musí ženy obsazovat 25 % křesel v parlamentu (FreedomHouse, 2022e).

5 Spolupráce zemí Sahelu s Evropskou unií

Spolupráce se Západem započala již v 70. letech, kdy země Sahelu čelili dlouhým obdobím sucha a bez mezinárodní intervence by nedošlo k úspěšné pomoci pouze ze stran tamních vlád (Walther & Retailié, 2017: 13).

Další mezinárodní zásahy přišly se vznikem Pan sahelské iniciativy (PSI) v roce 2001, ze strany Spojených států. Program iniciativy zahrnoval vojenskou podporu Mali, Mauritánii, Nigeru a Čadu, kde probíhaly aktivní tréninkové protiteroristické mise (Walther & Retailié, 2010: 6).

První spolupráce navázala EU se zeměmi Sahelu již před vznikem G5 Sahel skupiny po pádu Muammara Gaddaфіho, kdy reagovala vytvořením Strategie pro rozvoj a bezpečnost v Sahelu (2011). Po pádu režimu v Libyi docházelo k masové migraci a narůstal risk teroristických útoků, což by mohlo být pro země Sahelu s nedostatečně rozvinutou ekonomikou a chudobou fatální. Strategie se zaměřovala na zajištění bezpečnosti skrze vytvoření silných státních institucí, která má nutně vést k rozvoji a následně tím vyřešit extrémní chudobu. Kromě toho se zvlášt' zaměřovala na ekonomickou spolupráci a růst, včetně vytvoření nových ekonomických příležitostí (Rouppert, 2011: 2).

Strategie EU pro bezpečnost a rozvoj Sahelu nabízí komplexní řešení krize a zaměřuje se především na finanční podporu rozvoje především v Mauritánii, Mali a Nigeru. Avšak strategie bere v potaz i zasažené státy jako Burkina Faso nebo Čad (Evropský parlament, 2020: 1). Nejedná se o jedinou organizaci, která by adresovala řešení krize skrze strategii. Dalším aktérem spolupráce jsou Spojené národy (OSN), které přišly s Integrovanou strategií pro Sahel (2013), obě iniciativy mají podobné cíle a zároveň operují na regionální úrovni (Walther & Retailié, 2017: 17).

Strategie pro bezpečnost a rozvoj Sahelu je spíše ekonomickým projektem Evropské unie. Ovšem stále přetrvávala a doposud je přítomna hrozba terorismu, a především silícího vlivu radikálních skupin. Nejsilnější teroristickou skupinou se stala AQIM, která prošla procesem „afrikanizace“, stala se finančně nezávislou organizací na mateřské Al-Qeade a příjmy získávala především z pašování drog. Výsledkem bylo posílení organizace, která začala zcela ovládat některé severní regiony a vytváří bezpečnostní hrozbu pro obyvatelstvo, které je donuceno se přesouvat (Rouppert, 2011: 3).

Nepravidelná masová migrace je jedním z hlavních důvodů zájmu Evropské unie o rozvoj Sahelu. Výsledkem by mělo být ochránění hranic Evropské unie, omezení obchodu s drogami a také snížení rizika teroristických útoků na půdě členských států Evropské unie (Evropský parlament, 2020: 4).

5.1 Oblasti spolupráce G5 Sahel a EU

Spolupráce mezi EU a G5 Sahel zeměmi je uskutečňována ve 3 základních oblastech a jednou z motivací je zamezit nepravidelné migrace za hranice Sahelu. První se zaměřuje na politickou spolupráci, za cílem posílit tamní vlády, což má vést ke zlepšení bezpečnostní situace v reakci na nové hrozby, které přinesla krizi v Mali (2012). V roce 2012 byla vytvořena vojenská mise European Union Training Mission in Mali (EUTM, jelikož nestálé státní instituce nedokázaly vytvořit adekvátní reakci pomocí ozbrojených sil. Nicméně radikální skupiny byly pouze potlačeny do jiných oblastí, ale doposud je nutná vojenská přítomnost k jejich kontrole (Evropská komise, 2019a: 1; Walther & Retailé, 2017: 15).

Dalším bodem spolupráce navazuje Evropská unie na zajištění bezpečnosti a zajištění stability skrze podporu jednotek G5 Joint Force. Mezi konkrétní podporované mise, ve kterých společné jednotky figurují spadají: EUCAP Sahel Niger, EUCAP Sahel Mali a, výše zmíněné, EU training mission in Mali (EUTM). Na druhou stranu ke kontrole a efektivnímu využití jednotek byla vytvořena tzv. Common Security Defence Policy (CSPD), která zajišťuje adresování hrozeb ve všech zasažených regionech G5 Sahel zemí. Nejstarší misí bojující proti terorismu a rebelujícím skupinám je EUCAP Sahel Niger z roku 2012. Avšak veškeré mise Evropské unie nejsou pouze vojenského charakteru, ale zmiňovaná EUCAP Sahel Mali je civilní misí podporující demokratické přístupy v zemi (Venturi, 2019: 6).

Třetím a nejpodstatnějším bodem pro tuto bakalářskou práci je rozvojová spolupráce, která má za cíl zmírnit nepravidelnou migrační situaci, vystěhovávání za účelem podpořit úroveň a dostupnost vzdělání. Evropská unie s členskými státy je především zaměřena na mladší populaci, která se potýká s dlouhodobou nezaměstnaností. V letech 2014–2020 obdržely státy G5 Sahel kolem 8 bilionu eur na rozvoj, čímž se Evropská unie zařazuje mezi hlavní a nejpodstatnější finanční přispěvatele v oblasti Sahelu (Rada Evropy, 2019).

5.1.1 Aliance pro Sahel

Nedostatečně rozvinutá ekonomika, vysoká nezaměstnanost a špatná dostupnost vzdělání vedli v roce 2017 ke vzniku Aliance pro Sahel, která se zaměřuje na rozvoj zemí G5 Sahel. Aliance byla vytvořena Evropskou unií, Francií a Německem, jejíž součástí je i například Světová banka, Dánsko, Africká rozvojová banka (Alliance Sahel, 2022a). I v případě projektů Aliance pro Sahel získává Francie významný vliv na rozhodování, jelikož je hlavním finančním dárce (Venturi, 2019: 7).

Projekty Aliance pro Sahel cílí na vzdělání a zaměstnatelnost mladších generací, což má zabránit jejich vstupu do rebelských nebo teroristických skupin. Zabývá se otázkami rozvoje zemědělství, venkova, energie nebo základních služeb. Navíc spolupracuje s neziskovými organizacemi, působícími v oblasti Sahelu (Alliance Sahel, 2022b).

6 Metodologie

V této bakalářské práci autorka analyzuje témata slibů Evropské unie v oblasti Sahelu a jejich následnou implementaci, se zaměřením na skupinu G5 Sahel. V první části využívá induktivní tematickou analýzu, která slouží k identifikaci témat.

Souběžně využívá tato část práce obsahovou analýzu za účelem zjištění frekvence pojmu vzdělávání v rétorice Evropské komise, a to konkrétně ve vybraných tiskových zprávách.

Cílem kvalitativního výzkumu je získat podrobný vhled do problematiky slibů skrze pozorování zkoumaných záznamů textů a projevů, které jsou nasbírány během delšího časového intervalu. V případě tohoto výzkumu se jedná o období v průběhu let 2014–2021, tedy od počátku vytvoření skupiny G5 Sahel. Rozbor prohlášení a slibů bude následně

analyzován v závislosti na implementaci, která může být jak úspěšná, tak neúspěšná či složitě pozorována. Kvalitativní výzkum nadále umožňuje flexibilnější práci s výzkumnými otázkami a sběrem dat (Hendl, 2005: 50).

6.1 Tematická analýza

Tematická analýza použita v této práci vychází z induktivního procesu, kdy na počátku byla stanovena výzkumná otázka rámcující obsah, ale nebyla předem stanovena zkoumaná témata. Použití odhadovaných témat, která jsou představena níže by mohlo vést k nepřesnostem, vzhledem k množství tiskových zpráv. Primárním důvodem zvolení konkrétního přístupu je samotné zaměření bakalářské práce, která analyzuje výroky od roku 2014 do 2021, kdy hlavním zájmem je obsah a zaměření textů či projevů. Zároveň není cílem ověření přítomnosti předem určených témat, ale rozhodující je obsah vybraných prohlášení a pro účely práce není nutné ověřovat přítomnost různých témat. Formální stránka, tedy gramatika či skladba vět, není pro účely této práce podstatná, jelikož sliby jsou oficiálního charakteru a podstatná je zmiňovaná tematická stránka prohlášení (Hendl, 2005: 50). Určení témat vede k představení a vývoji rozvojového plánu Evropské unie, a představí priority organizace v průběhu let.

Povaha práce umožňuje vycházet na počátku se sesbíraných dat, z kterých nadále vznikají kódy, podkategorie a témata. Jelikož se tak děje skrze otevřené kódování jsou data porovnávána napříč lety 2014–2021. Při použití tematické analýzy nepracuje autorka s celými dokumenty tiskových zpráv, ale s konkrétními vybranými prohlášeními, v rámci, kterých jsou analyzována témata. Předem stanovená výzkumná otázka představuje určitý rámec, který vymezuje obsah vybraných prohlášení.

Avšak předmětem zájmu bakalářské práce není finální částka posílána do oblasti Sahelu v boji proti krizi. Vypozorované kódy, jako například potravinová krize či bezpečnost, jsou po nalezení pravidelností spojeny do příbuzných kategorií, z kterých jsou vytvořena témata. Skrze pozorování zájmů Evropské unie bylo možné identifikovat a porovnat jednotlivá témata, kterými je potravinová krize, migrace, odolnost a obnova Sahelu,

bezpečnost, životní podmínky a příležitosti. Pozorování témat nabízí pohled nejenom do obsahové stránky, ale také je možné pozorovat vývoj priorit Evropské unie v prohlášeních od vzniku skupiny G5 Sahel a je možné sledovat i frekvenci témat.

6.2 Obsahová analýza

Obsahová analýza se naopak zaměřuje na obsah sdělení a frekvenci předem určených slov (Beneš & Drulák 2020: 98). V případě této bakalářské práce se jedná o pojem “vzdělání”, u kterého jde především o zmiňovanou frekvenci a analyzovány byly kompletní tiskové zprávy. V bakalářské práci figuruje obsahová analýza pouze jako doplňující prvek, jelikož zjištění frekvence pojmu vzdělávání slouží k poukázání na jeho důležitost, vzhledem k současné populaci Sahelu.

6.3 Kritéria naplňování slibů

Hodnocení naplňování slibů plynně navazuje na tematickou část, ta má za cíl identifikovat témata, kterým se v průběhu let věnovala Evropská unie v tiskových zprávách slibujících finanční a projektovou pomoc zemím Sahelu.

Ovšem nejedná se o typ předvolebního politického slibu, tudíž na něj nelze zcela aplikovat stejná kritéria naplňování. Bakalářská práce tedy ke sledování naplnění prohlášení využívá víceletý rozpočtový plán Evropské unie z období 2014-2020. Zároveň jsou využívána data Aliance pro Sahel či Organizace pro hospodářskou a rozvojovou spolupráci, skrze která lze pozorovat zda - li se region Sahelu daří rozvíjet a nakolik je Evropská unie aktivní organizací. V této části využívá práce dílčích indexů, které naopak slouží k poukázání na současný rozvoj Sahelu, a to za předpokladu dlouhodobých investic Evropské unie.

6.4 Výzkumná otázka

Zájmem autorky bylo skrze analýzu prohlášení zhodnotit jejich následnou implementaci v rámci G5 Sahel skupiny a následně zhodnotit, skrze např. Index lidského

rozvoje (HDI) či pozorování agentur OSN, zda - li má dosavadní snaha Evropské unie vliv na rozvoj oblasti a boji proti dílčím problémům způsobeným tamní krizí.

Výzkumná otázka tedy zní: Na jaká témata, v rámci humanitární činnosti, se v průběhu let 2014-2021 zaměřuje Evropská unie? Do jaké míry se shodují prohlášení o humanitární pomoci s jejich následnými implementacemi v oblasti Sahelu a jak je v prohlášeních zahrnuta oblast vzdělávání?

K jejímu zodpovězení je prvně nutné se zaměřit na současné problémy, s kterými se země Sahelu potýkají, a skutečnosti, které ovlivňují fungování států v Sahelu. Z tohoto důvodu je v kontextuální části podrobně představena humanitární krize v region a s ní spojené dílčí problémy, jako například aktivní činnost rebelských skupin, potravinová krize nebo vysídlování. Mimo jiné je přiblížena i politická krize kolem tamních nestabilních vlád, které se potýkají s nedostatečnou autoritou, korupcí, neefektivitou a spoléhají se na vnější mezinárodní aktéry, kteří svými investicemi zásadně ovlivňují život obyvatel zemí Sahelu. K úspěšnému zodpovězení je nadále potřeba přiblížit dosavadní spolupráci G5 Sahel skupiny s Evropskou unií, včetně konkrétních bodů programu spolupráce.

Analytická část se zabývá pozorováním institucí Evropské unie, jakým způsobem se jejich rétorika od roku 2014 mění a zda – li jsou sliby naplňovány v určených zemích. V prohlášeních se autorka zvláště zaměřuje na pojem vzdělání, a to především na jeho frekvenci v rétorice Evropské unie. V neposlední řadě práce hodnotí rozvojovou situaci G5 Sahel zemích a konkrétně její vývoj za finanční pomoci Evropské unie. Společně s definicí slibů vede propojení výsledků analýz k úspěšnému zodpovězení výzkumné otázky.

6.5 Výběr vzorku a analýza dat

Bakalářská práce analyzuje vybraná prohlášení Evropské unie a jejích příslušných orgánů v letech 2014–2021. Jedná se tedy o kvalitativní tematickou analýzu oficiálních online dokumentů, ve formě tiskových zpráv či jiných přidružených prohlášení. Práce nadále zkoumá, zda – li byly sliby naplněny, a jaký je výsledek naplňování, k čemuž využívá autorka různé ukazatele jako například: Index lidského rozvoje (HDI) a Fragile States Index (FSI). Text práce je nadále využit Education Index, který je součástí Indexu lidského rozvoje, za účelem specifického zájmu práce na vzdělávání. Veškeré dokumenty, prohlášení, indexy či doplňující texty, využívané v analytické části jsou volně dostupné na stránkách agentur OSN,

Červeného kříže, UNDP, Evropské komise, evropských rozvojových projektů. Bakalářská práce analyzuje data ve vybraných zemích G5 Sahel, mezi které jsou zařazovány: Mali, Mauritánii, Burkinu Faso, Niger a Čad, jelikož se jedná o skupinu zemí ze skupiny G5 Sahel.

V teoretické a kontextuální části je využita literatura, která pomáhá definovat teorii politických slibů, vymezuje oblast Sahelu a pomáhá jmenovat konkrétní problémy ovlivňující problematiku přísunu humanitární pomoci. Zároveň napomáhá pochopit vývoj a současný stav spolupráce zemí G5 Sahel a Evropské unie, včetně zásadní role Francie. V této části jsou například využity vědecké články a literatura. Ta je využita konkrétně u detailního rozlišení konfliktů. Použité vědecké články se primárně věnují problematice situací v Sahelu a jsou využity k poukázání na důležitost intervence zahraničních aktérů a k zahrnutí širokého spektra okolností, které ovlivňují fungování humanitární pomoci Evropské unie.

6.6 Cíl výzkumu

Cílem bakalářské práce je analyzovat zvolené tiskové zprávy, primárně z jednání Evropské komise, a zajistit témata, kterým se v průběhu let 2014-2021 věnovali. Následně si práce klade za cíl zjistit četnost pojmu vzdělávání a v neposlední řadě pokusit se zjistit naplňování slibů Evropské unie. Získaná data budou následně porovnána s vývojem zemí G5 Sahel skupiny, čímž bude poukázáno na limity, a naopak možnosti humanitární pomoci Evropské unie v Sahelu. Současně práce poukazuje nejenom na nutnost podpory sahelských zemí ze strany Evropské unie, ale také na důležitost sledování slibů na úrovni nadnárodních institucí a jejich rolí při vytvoření stabilního řešení krizí. Evropská unie je také ideálním kandidátem, jelikož se jedná o specifickou, jak politickou, tak i ekonomickou instituci.

Zároveň je část práce zaměřena na obsahovou analýzu, která pokrývá pouze pojem vzdělávání. Tento pojem je vybrán především kvůli celkové mladé populaci zemí Sahelu a zranitelnosti těchto osob. Nedostává se jim kvalitního vzdělávání, a tudíž jsou limitováni i na pracovním trhu, což může být řešeno v rámci programů Evropské unie.

6.7 Limity a omezení výzkumu

Jedním z limitů práce je omezení výběru dat na tiskové zprávy a dokumenty z let 2014-2021, které jsou zaměřeny pouze na humanitární pomoc Evropské unie. Nejedná se o analýzu dokumentů všech tiskových zpráv za daný rok, ale text pracuje s užším výběrem prohlášení.

Zároveň v analytické části vychází práce z prohlášení Evropské unie, která mohou být do určité míry zkreslující. Případným nesrovnalostem, zkresleným informacím práce předchází použitím různých indexů jiných institucí či organizací, čímž je umožněno přesnější pozorování vývoje situace v Sahelu, i po humanitární pomoci ze strany Evropské unie. V neposlední řadě je důležité vyzdvihnout fakt, že bakalářská práce je primárně zaměřena na oblast, která nemá jednoduše dostupná vlastní data a je tedy problematické ověřovat zda-li investice Evropské unie byly využity k vybraným účelům. Závěrečná část práce je tedy postavena na datech třetích stran, což je limitující vzhledem k vybraným tématům.

7 Analytická část

V analytické části jsou prvně identifikována a analyzována témata, kterým se v prohlášení věnuje Evropská unie a týkají se humanitární pomoci v Sahelu. Následuje obsahová analýza, která naopak vyhledává v textech pouze pojem vzdělávání a v závěru analytické části jsou pozorován vývoj krize v Sahelu a zda-li naplňovaná prohlášení vedou k rozvoji.

7.1 Tematická analýza aplikovaná na prohlášení Evropské unie (2014-2021)

K analýze témat je využívána induktivní tematická analýza. Samotné analýze předcházela sběr dat, v tomto případě prohlášení Evropské komise a jiných institucí Evropské unie. Následně byla identifikována témata skrze kódy objevující se v prohlášeních. Postup, který zvolila autorka, odpovídá otevřené metodě, kdy nebyla předem stanovena dílčí témata, ta byla vymezena až po sběru dat. Počátek analýzy a sběr dat rámcuje a výzkumná otázka a vymezuje oblast zájmu. V případě této práce se jedná o humanitární pomoc v oblasti Sahelu. Analýza využívá dat představených v kontextuální části a autorka předpokládala témata zaměřující se na migraci, bezpečnost, základní služby a potravinovou krizi. Zmiňovaná témata bylo možné zhruba odhadnout díky zaměření tiskových zpráv na humanitární pomoc.

TÉMATA

POD-KATEGORIE

KÓDY

POTRAVINOVÁ KRIZE A JEJÍ ŘEŠENÍ	Potravinová krize a bezpečnost, Nedostatečný přístup k potravinám	Potravinová pomoc, potravinová bezpečnost, výživa, potravinová krize, nedostatek potravin, hladomor, zemědělství, jezero Čad, potravinová asistence, podvýživa, nesoběstačnost, nedostatek vodních zdrojů, dodávky vody, klimatické změny, sucho
BEZPEČNOSTNÍ RIZIKA A ODOLNOST	Zneužívání uprchlíků, Zhoršující se bezpečnostní situace	Konflikt, terorismus, Boko Haram, jezero Čad, teroristické skupiny, násilí, ochrana, bezpečnost, odolnost, organizovaný zločin, rebelské skupiny, zamezení šíření zločinu, obchod s lidmi, obchod s drogami
ŽIVOTNÍ PODMÍNKY A PŘÍLEŽITOSTI	Zajištění základních služeb, Rozšíření ekonomických příležitostí	Zdravotní péče, zajištění čisté vody, zdravotní služby, životní podmínky, ekonomické příležitosti, začleňování, pracovní místa, práce, zaměstnání, digitalizace, nedostatek příležitostí, dostupnost sociálních služeb, dostupnost vzdělávání
MIGRACE A VNITŘNĚ VYSÍDLENÉ OSOBY	Nepravidelná migrace, Násilné vysídlení	Migrační tok, migrace, uprchlík, vnitřně vysídlená osoba, hostitelské komunity, nepravidelná migrace, migrace způsobená násilnými konflikty, migrace způsobená klimatickými změnami, zneužívání uprchlíků

7.1.1 Potravinová krize a její řešení

První vybranou kategorií, která byla dominantní především v prohlášení z roku 2014, byla potravinová pomoc. Jak již bylo zmíněno, téma se objevuje již v roce 2014, kdy Evropská unie reagovala opatřeními na hrozící riziko hladomoru.

„Toto prohlášení bude upřednostňovat životně důležitou potravinovou péči pro děti a matky. Poskytne potravinovou pomoc, přístup k základním zdravotnickým službám a čisté

vodě. Zajistí také, že statisíce uprchlíků a vnitřně vysídlených osob v západoafrických zemích budou nadále dostávat životně důležitou pomoc.“⁸ (Evropská komise, 2014, 3. února).

Především v roce 2014 se oblast Sahelu potýkala s významným nedostatkem srážek nebo naopak s povodněmi v jiných oblastech, tyto faktory negativně ovlivnily již problematické zemědělství. Doposud omezenější přístup k potravinám byl znovu zasažen a vedl k nepravidelným migračním vlnám do oblastí s lepšími předpoklady pro zemědělství (Evropská komise, 2015a, 22. května).

Další faktor, který přispěl k důkladnějšímu zaměření na potravinou krizi, pomoc a podvýživu byl příchod viru Ebola. Šířil se od Senegalu a v regionu, který má již tak omezené možnosti zajištění zdravotnické péče, vytvářel zcela novou hrozbu. Byla tak ohrožena práce samotných humanitárních pracovníků či projektů, a to i z hlediska narušení stability celého regionu. Zvyšovala se četnost oblastí, do kterých se humanitární pomoc nemohla dostat bez neopomenutelného bezpečnostního rizika (Reliefweb, 2015).

„Budování odolnosti je hlavní prioritou rozvojové spolupráce EU. Stojíme po boku s našimi sahelskými partnery, abychom zlepšily zabezpečení potravin a zvýšili odolnost prostřednictvím naší podpory zemědělství, zdraví, vody a vzdělávání.“⁹ (Evropská komise, 2015a, 22. května)

Následující rok, 2015, nebyl v rámci vybraného prohlášení zásadně odlišný. I v tomto případě byl kladen důraz na zabezpečení potravin a výživy pro potřebné. Stále jsou přítomna ničivá sucha a současně nejsou vlády tamních států efektivně reagovat a podpořit zasažené osoby. Nutným důsledkem je další vlna masové migrace. Na podporu řešení krize byla vymezena částka 34 milionů EUR. Zároveň je zapotřebí zmínit jeden ze zásadních rozdílů, a to v podpoře zemědělství. Evropská unie vymezila konkrétní sektor, který je zapotřebí rozvíjet v Sahelu, aby byla zajištěna určitá úroveň potravinové bezpečnosti, pro co největší procento lidí v regionu. Jediným rozdílem bylo vymezení zájmu i konkrétně na podporu

⁸ *„This funding will prioritize life-saving nutrition care for children and mothers and provide food assistance, access to basic health services and clean water for the most vulnerable people. It will also ensure that hundreds of thousands of refugees and internally displaced people in West African countries continue to receive vital aid.*” (Evropská komise, 2014, 3. února).

⁹ *“Building resilience is a major priority in EU development cooperation. We stand side by side with our Sahel partners to improve food and nutrition security and enhance resilience through our support to agriculture, health, water and education”* (Evropská komise, 2015, 22. května).

zemědělského sektoru (Evropská komise, 2015a, 22. května). Rok 2015 s sebou přinesl i další zásadní změnu, a to ve financování a řízení dalších rozvojových projektů skrze iniciativu Globální Aliance pro obnovu (AGIR). Cílem iniciativy je přetransformovat prostředí Sahelu do zóny s nulovým hladomorem do 20 let. Iniciativa AGIR se vyznačuje specifickým zaměřením na region Sahelu a západní Afriky a její rozvojové programy mají vést k obnově regionu a kompletní eliminaci hladomoru a potravinové krize (RPCA, n.d.).

„Dnes oznámené finanční prostředky budou poskytnuty humanitárním organizacím v Burkině Faso, Čadu, Mali, Mauritánii a Nigeru, aby zlepšily přístup k potravinám a základním sociálním službám, jako jsou zdravotní péče, ochrana a vzdělání, pomohly konfliktem násilně vysídleným lidem v regionu a hostitelským, podporovaly rychlou reakci humanitárních organizací v případě náhlých humanitárních krizí“ (Evropská komise, 2019, 13. listopadu).

Nicméně od roku 2015 nejsou vybraná prohlášení významně zaměřena na potravinovou krizi a zajištění potravinové bezpečnosti. Další explicitní zmínku můžeme nalézt až v roce 2019, kdy je část prohlášení zaměřena na zlepšení a zjednodušení přístupnosti potravin.

„Humanitární financování EU v zemích Sahelu a střední Afriky je zaměřeno na: podporu opatření, které adresují potravinovou krizi a těžkou akutní podvýživu u dětí pod 5 let.“¹⁰ (Evropská komise, 2021, 11. května).

Od roku 2019 došlo k významné změně a zranitelných osob spadajících do extrémní chudoby začalo rapidně přibývat. Země jako Burkina Faso, Mali, Čad či Mauritánie jsou silně zasaženy a rozvoj regionu je téměř zcela paralyzován zhoršující se potravinovou krizí. K tomuto současnému stavu bezpochyby přispělo hned několik okolností mezi lety 2019–2021, jedním z primárních je pandemie COVID- 19, která je částečně zahrnuta v tiskových zprávách. V souvislosti s pandemií rostla frekvence socio-ekonomických šoků a rapidně rostly ceny základních potravin (FAO, 2022). Z tohoto důvodu můžeme v roce 2021 pozorovat opětovné zaměření pozornosti prohlášení na zranitelné osoby zasažené zhoršující se potravinovou krizí. Prohlášení tedy slibuje nejenom podporu péče o podvyživené děti, v tomto případě dětí pod 5 let, ale zároveň slibuje financování mechanismů k zajištění potravinové bezpečnosti (Evropská komise, 2021, 11. května).

¹⁰ *“The EU’s humanitarian funding in the Sahel and Central Africa countries is targeted to: support measures to address food crises and severe acute malnutrition among children under 5”* (Evropská komise, 2021, 11. května).

Řešení potravinové krize je jednou z priorit Evropské unie, což je zřejmé na analýze prohlášení, v průběhu let 2014-2021. Mimo zajištění potravinové bezpečnosti a péče o podvyživené či zranitelné osoby můžeme pozorovat podporu rozvoje tamního zemědělského sektoru, který je zcela závislý na humanitární pomoci, ale do budoucna by mohl být relativně soběstačný (Evropská komise, 2021, 11. května).

7.1.2 Bezpečnostní rizika a odolnost

Další objevené téma zahrnuje bezpečnostních rizika i problematiku zajištění především dlouhodobého udržení odolného prostředí vůči konfliktům. Ovšem daná kategorie se objevuje v prohlášeních až od roku 2016, kdy je poprvé adresována i konkrétní teroristická organizace, Boko Haram.

*„V rámci těchto opatření je pro oblast jezera Čad vyčleněno 100 milionů EUR, zejména na podporu osob postižených teroristickou skupinou Boko Haram.“*¹¹
(Evropská komise, 2016, 18. dubna).

V roce 2016 bylo představeno celkem 20 opatření, které se zaměřovaly na vybrané oblasti, ale otázka bezpečnosti převládala nad jinými problematikami. Pozornost Evropské unie byla konkrétně zaměřena na problematiku a vysoce fragmentovanou oblast jezera Čad. Jezero Čad tvoří jednu z nejdůležitějších zásobáren vody pro okolní státy a představuje tak zranitelnou oblast. Tisková zpráva se sliby z roku 2016 reflektovala s tím spojené zločinecké organizace, které se zaměřují na obchod s lidmi. Skrze investice chce docílit zajištění soběstačnosti zasažených osob a socioekonomicky integrovat jiné skupiny.

„Prosperita a bezpečnost Evropské unie je úzce spjata s prosperitou a bezpečností Sahelu. Nové programy schválené v rámci Svěreneckého fondu pro Afriku v hodnotě 52,2 milionu EUR se zaměří na zvýšení odolnosti, zaměstnanosti a stability v oblasti Sahelu a Čadského jezera, a zároveň přispějí k reakci na pandemii koronaviru. Společně s našimi partnerskými zeměmi řešíme jejich nejnaléhavější potřeby a poskytujeme nezbytnou pomoc,

¹¹ *“Under these measures, EUR 100 million are earmarked for the Lake Chad region, in particular to support those affected by the Boko Haram terrorist group.”* (Evropská komise, 2016, 18. dubna).

*abychom mohli reagovat na vyvíjející se situace, zejména těm nejzranitelnějším.“*¹² (Evropská komise, 2020, 24. června).

Následovalo prohlášení z roku 2020, které přímo reaguje na zhoršující se bezpečnostní situaci v Sahelu. Předním tématem celého dokumentu bylo řešení eskalující bezpečnostní situace a vytvoření odolného i ideálně soběstačného regionu.

„Humanitární pomoc Evropské unie v zemích Sahelu a střední Afriky je zaměřeno na:

- *Poskytování pomoci lidem zasaženým konfliktem a komunitám, v nichž žijí lidé, kteří museli uprchnout.“*¹³ (Evropská komise, 2021, 11. května).

Zaměření na bezpečnostní situaci vyplývá i z posledního prohlášení, z roku 2021, které se konkrétně zaměřuje na ozbrojené konflikty. Ozbrojené konflikty jsou v Sahelu mnohdy úzce spojeny s aktivitami teroristických skupin.

7.1.3 Životní podmínky a příležitosti

Na zajištění bezpečnosti navazuje i další objevená kategorie, která byla zaměřena na životní podmínky a ekonomické příležitosti. Nedílnou součástí většiny prohlášení bylo vytváření ekonomických příležitostí a problematika zajištění dobrých životních podmínek obyvatelům zemí Sahelu. Tato kategorie je nadále rozdělena na dvě skupiny – prohlášení orientovaná na základní služby a prohlášení zaměřena na tamní ekonomické příležitosti.

*„Toto prohlášení bude upřednostňovat potravinovou péči pro děti a matky. Poskytne potravinovou pomoc, přístup k základním zdravotnickým službám a čisté vodě“*¹⁴ (Evropská komise, 2014, 3. února).

¹²*“The prosperity and security of the European Union is closely linked to that of the Sahel. The new programs approved under the Trust Fund for Africa, worth €52.5 million, will focus on increasing resilience, employment and stability in the Sahel and Lake Chad region, while also contributing to the response to the coronavirus pandemic. Together with our partner countries we are addressing their most pressing needs and providing the necessary assistance to respond to the evolving situation, in particular for the most vulnerable”* (Evropská komise, 2020, 24. června).

¹³ *„The EU's humanitarian funding in the Sahel and Central Africa countries is targeted to: provide life-saving assistance to the people affected by conflict and to the communities hosting people who had to flee“* (Evropská komise, 2021, 11. května).

„Budování odolnosti je hlavní prioritou rozvojové spolupráce EU. Stojíme bok po boku s našimi sahelskými partnery, abychom zlepšili zabezpečení potravin a výživy, a také zvýšily odolnost prostřednictvím naší podpory zemědělství, zdraví, vody a vzdělávání.“¹⁵ (Evropská komise, 2015a, 22. května).

„Dalších 125 milionů EUR, které dnes Evropská unie oznámila, se zaměří na rozvojové projekty v nejzranitelnějších oblastech s okamžitým dopadem na životní podmínky místních komunit.“¹⁶ (Evropská komise, 2018, 6. prosince).

Společně jsou prvně představena prohlášení z roku 2015, 2015 a 2018, z důvodu jejich zaměření na zajištění základních služeb. Konkrétně se jedná o lepší přístup ke kvalitní zdravotnické péči. Specificky jsou prohlášení zaměřena na zajištění čisté vody v oblastech Sahelu. Evropská unie tak reagovala na dlouhotrvající období sucha, s kterými se potýkal Sahel a mají bezpochyby vliv, jak na zásobu vody, tak na přístup k základním službám. Přitom zajištění přístupu ke službám je zároveň podstatným prvkem pro stabilní rozvoj Sahelu. Otázka rozvoje a zajištění dobrých životních podmínek je reflektována nadále i ve výše zmíněném prohlášení z roku 2018.

„Cílem opatření je zlepšit řízení migračních toků, vytvořit udržitelné ekonomické příležitosti pro mladé lidi a zaměřit se na faktory způsobující nestabilitu a zranitelnost.“¹⁷ (Evropská komise, 2016, 18. dubna).

„Evropská unie ve spolupráci s Afrikou klade velký důraz na posílení a podporu mládeže. Činí tak tím, že se zaměřuje jak na ekonomické začleňování prostřednictvím

¹⁴ *“This funding will prioritize life-saving nutrition care for children and mothers and provide food assistance, access to basic health services and clean water for the most vulnerable people.”* (Evropská komise, 2014, 3. února).

¹⁵ *“Building resilience is a major priority in EU development cooperation. We stand side by side with our Sahel partners to improve food and nutrition security and enhance resilience through our support to agriculture, health, water and education.”* (Evropská komise, 2015a, 22. května).

¹⁶ *“Ten months after the Brussels Conference on the Sahel, which mobilised the international community around the G5 Joint Force, we are now focusing on the incontrovertible need to complement our security initiatives with development projects. The additional EUR 125 million announced by the European Union today will focus on development projects in the most vulnerable areas, with an immediate impact on the living conditions of local communities.”* (Evropská komise, 2018, 6. prosince).

¹⁷ *“The aim of the measures is to improve the management of migration flows, create sustainable economic opportunities for young people and address the factors of instability and vulnerability.”* (Evropská komise, 2016, 18. dubna).

vytváření více a lepších pracovních míst pro mladé lidi, tak na demokratické a politické začleňování prostřednictvím podpory aktivní účasti v rozhodovacích orgánech a politických procesech. „¹⁸(Evropská komise, 2017, 4. května).

„Komise například navrhuje spustit Africký nástroj pro mládež, který rozšíří působnost programu Erasmus +, nebo podpořit digitální inovace v Africe.“¹⁹ (Evropská komise, 2017, 4. května).

Prohlášení z roku 2016 a 2017 jsou opět představena spolu, jelikož se znovu jedná o stejné či podobné zaměření. V roce 2016 bylo cílem financování ze strany EU zajistit také ekonomické příležitosti pro mladé lidi, čímž by napomohly k vyřešení nepravidelných migračních vln a nuceného vysídlování. Ekonomické příležitosti by mohly motivovat mladé lidi ke stěhování do jiných oblastí, které nejsou v epicentru konfliktu. Prohlášení z roku 2016, jako první, adresuje dostupnost ekonomických příležitostí. Jedním z důvodů je i skutečnost, že do roku 2015 stále probíhala válka v severním Mali a teprve došlo k podepsání mírové dohody. Z tohoto důvodu byla pozornost humanitární pomoci orientována na potravinovou krizi a samotný konflikt (Jezequel, 2015).

S tím spojená zpráva z roku 2017 se opět zaměřuje na ekonomické příležitosti pro mladé, ale nově se snaží o celkovou podporu tamního vzdělávání. Prohlášení se zaměřuje i na možnost digitalizace ve vzdělávání a podporu projektu Erasmus +. Prohlášení z roku 2017 se zaměřují na konkrétní skupinu obyvatel, která ovšem tvoří vysoké procento²⁰ obyvatel Sahelu (Evropská komise, 2017, 4. května). Obě prohlášení nově slibují pomoc především mladším skupinám obyvatel a slibují pomoc při zajištění stabilnějšího pracovního trhu.

¹⁸ “*In its cooperation with Africa, the European Union puts great emphasis on empowering and supporting youth. It does so by focusing both on economic inclusion through the generation of more and better jobs for young people as well as on democratic and political inclusion through fostering active participation in the decision-making bodies and political processes.*” (Evropská komise, 2017, 4. května).

¹⁹ “*For example, the Commission proposes to launch an African Youth Facility, which will expand the scope of Erasmus+, or to support digital innovation in Africa.*” (Evropská komise, 2017, 4. května).

²⁰ V současnosti se jedná o jeden z nejmladších regionů s 64,5 % mladých lidí (Alliance Sahel, 2022c).

Na předchozí prohlášení nadále navazuje Evropská komise v roce 2020, kdy se opět věnuje možnostem zisku zaměstnání a s tím spojeným otevřenějším přístupem k pracovnímu trhu (Evropská komise, 2020, 24. června).

7.1.4 Migrace a vnitřně vysídlené osoby

Nedílnou součástí a nutným dopadem nedostatku ekonomických příležitostí, přítomnosti stále hrozby a potravinové krize je migrace. Téma migrace, především nepravidelné migrace a vnitřně vysídlených osob bylo často obsaženo ve vybraných prohlášeních.

„Toto prohlášení bude upřednostňovat potravinovou péči pro děti a matky. Poskytne potravinovou pomoc, přístup k základním zdravotnickým službám a čisté vodě. Zajistí také, že statisíce uprchlíků a vnitřně vysídlených osob v západoafrických zemích budou nadále dostávat životně důležitou pomoc.“²¹ (Evropská komise, 2014, 3. února).

Řešení migrace a s tím spojenými dopady je dalším tématem tiskové zprávy z roku 2014. Nucená migrace a vnitřní vysídlování je nevyhnutelným dopadem komplexní krize v Sahelu a z celkového slibovaného rozpočtu 57 milionů EUR je přes polovinu určeno na adresování uprchlické krize, především se zaměřením na Čad (Evropská komise, 3. února, 2014). Zároveň vybraná tisková zpráva se zaměřuje na zajištění péče a pomoci uprchlíkům.

„Cílem opatření je zlepšit řízení migračních toků, vytvořit udržitelné ekonomické příležitosti pro mladé lidi a řešit faktory nestability a zranitelnosti regionu.“²² (Evropská komise, 2016, 18. dubna).

Na druhou stranu prohlášení z roku 2016 se nevyhýbá migraci, ale primárním zájmem je otázka řešení samotných migračních toků. V porovnání s předchozím rokem je novým cílem ovlivnit migrační toky, jelikož významná část míří, pod vlivem ekonomických a bezpečnostních problémů, k jezeru Čad (UNHCR, 2021). V neposlední řadě je mezi prohlášeními zásadní rozdíl v oblasti, na kterou se zaměřují, rok 2014 se specificky zaměřuje

²¹ *“This funding will prioritize life-saving nutrition care for children and mothers and provide food assistance, access to basic health services and clean water for the most vulnerable people.”* (Evropská komise, 2014, 3. února).

²² *“The aim of the measures is to improve the management of migration flows, create sustainable economic opportunities for young people and address the factors of instability and vulnerability.”* (Evropská komise, 2016, 18. dubna).

také na problematiku vnitřně vysídlených osob. Zatímco o dva roky později jde předně o řešení migračních toků přes hranice států.

„Dnes oznámené pomohly konfliktem násilně vysídleným lidem v regionu a hostitelským komunitám, podporovaly rychlou reakci humanitárních složek...“²³ (Evropská komise, 2019, 13. listopadu).

Text z roku 2019 se opět vrací k tématu násilně vysídlených osob, podobně jako v roce 2014. Zásadním rozdílem je zaměřenost části finančních prostředků téměř výlučně na vnitřně vysídlené osoby v důsledku násilného konfliktu. Zatímco zpráva z roku 2014 zahrnovala uprchlíky obecně a zájmem bylo více potřebných skupin, v tomto případě je kladen důraz na vysídlené osoby.

7.2 Obsahová analýza se zaměřením na téma vzdělání

V průběhu sběru dat byla využita také obsahová analýza, která se zaměřovala na zmiňovaný pojem vzdělávání.

Na rozdíl od předchozí tematické analýzy, kterou rámcovala a omezovala pouze výzkumná otázka, byl v tomto případě stanoven pojem vzdělávání. Základním zájmem bylo zjistit frekvenci vybraného pojmu a pro tyto účely byly analyzovány kompletní tiskové zprávy. Konkrétní pojem vzdělávání byl zmíněn ve zprávě z roku 2015, 2017 a 2019.

V prvním roce, 2015, se sice vzdělávání objevuje, ale pouze okrajově. Především je zde využito, jako prostředek k zajištění odolnosti (Evropská komise, 2015a, 22. května).

Zatímco rok 2017 byl naprosto odlišný. Primárním tématem byla mladá africká populace, která významně roste. V roce 2017 se nejednalo pouze o podporu dostupnosti tamního vzdělávání, ale také podporu zahraničních mobilit a obecně zlepšení podmínek pro mladé i skrze kvalitu vzdělávání.

Tisková zpráva z roku 2019 byla komplexní a zahrnovala více podstatných témat. Nicméně pojem vzdělávání se objevil mezi prvními, a to v souvislosti s podporou přístupu k základním sociálním službám, do kterých přirozeně patří. V tomto případě bylo vzdělávání zahrnuto v hlavních bodech prohlášení (Evropská komise, 2019, 13. listopadu).

²³ *“The funding announced today will be provided to humanitarian organizations in Burkina Faso, Chad, Mali, Mauritania and Niger to: help people forcibly displaced by conflicts in the region and host communities”.* (Evropská komise, 2019, 13. listopadu).

7.3 Naplňování slibů Evropské unie

Následující část zpracovává data o vývoji v Sahelu v porovnání s činností Evropské unie. Pro stabilní a udržitelný rozvoj Sahelu je zapotřebí nejenom naplňování prohlášení, ale zároveň sledování vyvíjející se situace v oblasti.

V letech 2014–2020 stanovila Evropská unie víceletý rozpočtový rámec, kdy výdajový strop určen na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci činil 58,70 miliard EUR. Ovšem v této částce nebyla zahrnuta oblast migrace, která je součástí jiného balíčku a činila 15,67 miliard EUR. Skrze finance z této oblasti byly financovány pobyty cizinců, kontrola vnitřních i vnějších hranic (Evropská rada, 2022).

Evropská unie definovala oblasti, na které se chce zaměřit, nicméně ve finálních datech zcela chybí popis detailní distribuce investic, které jsou dle dostupného popisu velmi komplexní a současně obecné.

Z tohoto důvodu jsou pozorována jsou také data Aliance pro Sahel, jelikož v rámci jejich aktivit podporovaných Evropskou unií se uskutečnilo přes 500 různých projektů v rozmezí 3 let a dokumenty Aliance pro Sahel přinášejí konkrétnější čísla. V Nigeru či Čadu došlo ze strany Evropské unie k masivní podpoře mladých lidí skrze pracovní příležitosti a vzdělání v letech 2016–2020 a 2017–2020. Součástí těchto projektů byla stavba škol, integrace mladých lidí a trénink tamních vyučujících. Dle dat Aliance docházelo v letech 2017–2020 k podpoře sektoru zemědělství, a to konkrétně žen žijících na venkově a pracujících ve zmiňovaném sektoru. Nicméně mnohem vyšší částka, a to 48 miliard EUR, šla na podporu zemědělství v Burkině Faso od francouzské rozvojové agentury. Paradoxně podobně velká částka, 38 miliard EUR, putovala na řešení migračních vln do Nigeru, které dotovala Evropská unie společně s Německem. Evropská unie nadále poslala finance do Čadu na projekty podporující odolnost mladých lidí a žen. Na základě zpráv Aliance pro Sahel je zřejmé, že Evropská unie plní své závazky ohledně investic a zaměřuje se na témata, která se objevují také v tematické analýze této bakalářské práce (Alliance Sahel, 2019).

7.3.1 Sledování rozvoje Sahelu pomocí indexů

Úplné naplňování slibů Evropské unie nelze s absolutní jistotou ověřit, nicméně přidruženým zájmem autorky je také zjistit rozvoj regionu.

Z tohoto důvodu bylo nutné přejít k hodnocení vývoje zemí Sahelu skrze vybrané indexy. Prvním využitým indexem byl Fragile State Index²⁴, který umožňuje sledovat vývoj zemí od roku 2006–2020 i na delší časový úsek, 2015–2020, a zároveň nabízí pohled do dat z roku 2021. Ve jmenovaném roce 2021 nejsou příliš zřetelné rozdíly napříč zeměmi a ani jedna z nich se nepohybuje na hranici, jakkoliv rozumné stabilitě a zdaleka se k ní neblíží. V porovnání najdeme pozitivnější výsledky u Burkiny Faso a Mauritánie, na což poukazovala již data sbíraná z Freedomhouse indexu (Fragile States Index, 2022). Naopak zdaleka nejhůře je na tom Čad, ale opět se nejedná o příliš velké překvapení, jelikož zde nedochází k dostatečné obměně vládní elity a země se potýká s politickou krizí a porušováním lidských práv. Mimo jiné zde nadále převládá bezpečnostní riziko spojené s Boko Haram a rebelskými skupinami, což výrazně ovlivňuje kladný vývoj země (Human Rights Watch, 2021). Ovšem z dlouhodobého hlediska můžeme pozorovat určité změny. V rozmezí let 2015–2020 e zřejmý lehký vzestup ke stabilitě u Mauritánie, a dokonce i Čadu. I při porovnání s lety 2006–2020 vyplynulo, že nejméně zřetelný progres je stále u Mali, kde se opakují vojenské převraty a tamní vláda prakticky toleruje korupci (Fragile States Index, 2022a).

Dalším využitým nástrojem pro hodnocení úrovně zemí Sahelu je Index lidského rozvoje²⁵, ve kterém je zahrnuta i složka vzdělávání. V rámci Indexu lidského rozvoje dopadla většina zemí obdobně a u většiny je zřejmý postupný růst úrovně. Výjimku tvoří Mauritánie, která jediná umožňuje vzdělávat se v průměru po dobu 4,7 let a dle statistik se jedná o rostoucí trend. Čímž se výrazně odlišila od ostatních zemí G5 Sahel, kdy například v Burkině Faso je běžné navštěvovat školu po dobu 1,6 let (Index lidského rozvoje, 2022). Při porovnání vyšlo také najevo, že Burkina Faso má zdaleka jeden z nejstabilnějších vývoju, ačkoliv je zde problematické vzdělávání, tak naopak je zde pravděpodobnost delšího dožití, jako v Nigeru či Mauritánii. Naopak Mali vychází z porovnání, jakožto země s minimálním vývojem, což potvrzuje výsledky i Fragile State Indexu.

Finance Evropské unie, zmiňovaná v prohlášeních, jsou nejčastěji posílány do rukou humanitárních organizací nebo zemí G5 skupiny. V přenechání implementace na zemích G5 skupiny může být především problematické kvůli omezeným schopnostem ovládat své území. Navíc, jak již bylo zmíněno v problémech Sahelu, tak konkrétně vláda v Mali toleruje

²⁴ Fragile States Index mapuje například kapacitu či neschopnost států reagovat a řešit výzvy či problémy (Fragile States Index, 2022b).

²⁵ Index lidského rozvoje se věnuje oblasti vzdělávání, životní úrovně a služeb nebo délce života (Index lidského rozvoje, 2022).

korupci. Můžeme tedy předpokládat, že část finančních prostředků se nemusí dostat k požadovaným subjektům.

8 Závěr

Cílem bakalářské práce byla identifikace klíčových témat, v rámci humanitární pomoci pro země Sahelu, na které se Evropská unie v průběhu let zaměřovala a následně se pokusit ověřit naplňování vybraných slibů.

Prvním získaným tématem byla potravinová krize. Jak již bylo zmíněno v kontextuální části, od roku 2014 se neustále prohlubuje potravinová krize a stále více tamních obyvatel Sahelu se pohybuje na pokraji hladomoru. Ovšem analyzovaná prohlášení ukazují určité odklonění od tématu v průběhu let. Ačkoliv nikdy nedošlo k jeho úplnému potlačení, jelikož se jedná o jeden z primárních problémů, která komplikuje distribuci jiné humanitární pomoci, tak je na výsledku analýzy zřejmé, že časem se objevila nová témata. Nevětší přítomnost potravinové bezpečnosti byla pozorována v roce 2014 a rok 2015 se příliš nelišil, ačkoliv se zde začala objevovat témata nová. Potravinová krize byla sice přítomná, ale znovu na ní byl kladen důraz až v roce 2021, kdy od roku 2019 významně rostla čísla lidí žijících na pokraji chudoby. Mimo jiné se téma rozšiřovalo, od akutní pomoci na rozvoj sektoru zemědělství a jeho stabilního udržení.

Dalším tématem byla bezpečnostní rizika a odolnost regionu, které bylo předmětem řešení především kolem roku 2016 v souvislosti s likvidujícími aktivitami Boko Haram. Teroristické organizace a rebelské skupiny blokovaly a blokují nadále přísun nutné humanitární pomoci do některých oblastí, jak již bylo zmíněno.

Na ohrožování bezpečnosti a zajištění odolnosti regionu reagovalo téma týkající se zajištění životních podmínek a vytvoření příležitostí pro mladé lidi. Vedlejším výsledkem práce bylo zjištění, že obyvatelstvo regionu je mladé, jelikož zde není dlouhá doba dožití. Zároveň se jedná o osoby, které jsou náchylné k rekrutování zločineckých organizací a stávají se tak snadným cílem obchodu s lidmi. Je tedy přirozené, že jednou z priorit je zajištění dobré životní úrovně a příležitostí. Téma týkající se příležitostí je zároveň mnohem více atraktivnější pro Evropskou unii z hlediska dlouhodobé perspektivy. V případě předchozích témat se jedná o nárazové investice, které reagují na aktuální situaci. Zatímco podpora vzdělání a zaměstnání má potenciál ke stabilnímu rozvoji regionu Sahelu. Zároveň byla do tohoto tématu zahrnuta kategorie postupné digitalizace či rozšiřování studentských mobilit, která byla přítomna pouze v roce 2017, kdy hlavní celoroční prioritou Evropské unie bylo mladé obyvatelstvo Sahelu.

Na výše zmíněná témata reagovala poslední kategorie, která zahrnovala migraci, vystěhovávání a nepravidelné migrační vlny. Bakalářská práce poukazuje na fakt, že současná migrační krize ohrožuje jakékoliv snahy o stabilní rozvoj regionu skrze finance mezinárodních organizací. Nucené vysídlování je následkem, jak narušení bezpečnosti, tak nedostatkem potravin. Mimo jiné je problematické migrační vlny ovlivňovat i z hlediska přítomnosti nových hrozeb v podobě klimatických změn. Problematiku vysídlených osob řeší předně tiskové zprávy z roku 2014, 2016 a 2019. Nicméně v roce 2016 adresovala Evropská unie řešení samotných migračních toků, tedy i příčin migrace.

V další části byla v práci využita obsahová analýza, která analyzovala celé texty a nikoliv pouze vybraná prohlášení. Výsledkem je, že pojem vzdělávání se ve zprávách objevuje sporadicky a ani v těchto případech se nejedná o primární zájem, ale přidružený zájem Evropské unie. Pojem vzdělávání se objevil ve zprávách z roku 2015, 2017 a 2019. Zásadní rozdíl byl v dokumentu z roku 2017, který byl celkově zaměřený na rozvoj mladého obyvatelstva Sahelu a pojem vzdělávání byl jednou z hlavních složek textu. Vzdělávání se v tom samém roce spojovalo i s otázkami kvalitního vzdělávání a zahraničního vzdělávání.

Nicméně problematické bylo ověření naplňování vybraných prohlášení Evropské unie. Jedním z nástrojů ověřování byla data Aliance pro Sahel, kam Evropská unie mnohdy přímo posílá své finance, které jsou nadále skupinou implementovány. Zároveň je v rámci skupiny Aliance pro Sahel zřetelná přítomnost investic Francie, která na území Sahelu operuje samostatně a doposud má významný vliv. Další překážkou byl víceletý rozpočet a celková dostupnost dat z webových stránek Evropské unie, které neposkytují detailní rozpis investic

rok po roce, ale pouze obecné informace či souhrnné zprávy za určité období. V neposlední řadě nebylo věrohodné ověřit naplňování ani skrze dokumenty vlád jednotlivých zemí, které mnohdy nedosáhnou na konkrétní finance z důvodu vysoké tolerance korupce a nestabilitě vlád. Ověření naplňování šlo provést skrze data třetích stran. Ve výsledku bakalářská práce zhodnotila naplnění financování v průběhu let, ve kterých byla obsažena i analyzovaná prohlášení v tematické části. Naplňování slibů je tedy problematické díky složité ekonomické situaci a komplexní krizi, tyto faktory ovlivňující naplňování byly také zmíněno při definování slibů, a i v tomto případě mají zásadní vliv a je nutná přítomnost humanitárních organizací a třetích stran, které mnohdy nahrazují tamní vlády.

V neposlední řadě si kladla autorka za cíl sledovat vývoj regionu v průběhu let, v reakci na financování Evropské unie. Využit byl Index lidského rozvoje a Fragile States Index. Ačkoliv se jedná o odlišně zaměřené indexy, jejich výsledky se v praxi podobaly. Fragile States Index sledoval delší časové období, od roku 2006-2021. Výsledkem je, že všechny státy v Sahelu se do určité míry rozvíjejí. Nicméně výkyvy jsou zřejmé především u Mali, která v celkovém hodnocení výrazně zaostává za jinými státy G5 Sahel, což je způsobeno i politickými problémy a konflikty s rebelskými skupinami na severu. Naopak jednou z nejstabilnějších zemí, ale s pomalým rozvojem, je Burkina Faso. Určitý posun je pozorován i u Čadu, jakožto autoritářského státu. Ovšem celkově se jedná o velmi nestabilní státy. Naopak Index lidského rozvoje se zabýval otázkami dožití či vzdělávání. Nejlépe, v rámci vzdělávání, dopadla Mauritánie a nejhůře Burkina Faso, což bylo pro autorku překvapující, jelikož dle výsledků Fragile States Index mezi nimi nebyl téměř žádný zásadní rozdíl. Zároveň se ani v jednom případě příliš nezměnil režim a s jistotou nelze mluvit o demokratických státech.

Bakalářská práce úspěšně identifikovala témata vybraných tiskových prohlášení a dokumentů, kterými se Evropská unie zabývala. Stejně tak bylo možné zjistit frekvenci pojmu vzdělávání, které je klíčové pro rozvoj regionu. Naopak bylo problematické ověřit finální naplnění slibů kvůli absenci konkrétních výročních zpráv a také z důvodu specifického charakteru regionu, který sám neposkytuje validní data, na základě, kterých by se dala hodnotit prohlášení. Podpora Evropské unie je nutná pro stabilní rozvoj regionu, stejně tak přítomnost G5 Sahel skupiny, která má ovšem omezené implementační schopnosti kvůli problematickým členským státům, ale společně s Aliancí pro Sahel představuje orgán zásadní pro uskutečnění humanitárních projektů. Nicméně, ani přes podporu mezinárodních institucí,

nelze předpokládat rychlý obrat k lepšímu v jednotlivých státech Sahelu, ale současně jsou investice Evropské unie nutnou záležitostí stabilnější a udržitelnějšího rozvoje regionu.

9 Použitá literatura a internetové zdroje

1. Alliance Sahel. (2022a). *Members*. Dostupné zde: <https://www.alliance-sahel.org/en/>
2. Alliance Sahel. (2022b). *Fields of action*. Dostupné zde: <https://www.alliance-sahel.org/en/>
3. Alliance Sahel. (2022c). *Education and Youth Employment*. Dostupné zde: <https://www.alliance-sahel.org/en/fields/education-and-youth-employment/> (21. 6. 2022).
4. Alliance Sahel. (2019). *Results Report: 3 years of the Sahel Alliance*. Dostupné zde: <https://www.alliance-sahel.org/en/> (20. 6. 2022).
5. Anderson, Mark. (2014). *Refugees and patchy rains trigger new Sahel hunger crisis*. Dostupné zde: <https://www.theguardian.com/global-development/2014/jul/31/refugees-rains-sahel-hunger-crisis> (20. 6. 2022).
6. Beneš V., & Drulák, P. (2020) *Metodologie výzkumu politiky*. Praha: Slon
7. Bøås, Morten. (2019). *The Sahel crisis and the need for international support*. Policy Dialogue, č. 15.
8. Camara, A. (2020). *The G5 Sahel Security Implementation and Challenges*. Open Journal of Political Science, 10. Dostupné zde: https://www.scirp.org/pdf/ojps_2020070915175152.pdf

9. Chafer, Tony. (2002). *The End of Empire in French West Africa*. New York: Oxford
10. Dieng, Adama. (2022). *The Sahel: Challenges and opportunities*. International Review of the Red Cross, Vol. 103: 765-779.
11. Evropská komise. (2019a). *The European Union's Partnership with the G5 Sahel Countries*. Dostupné zde: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/factsheet_eu_g5_sahel_july-2019.pdf
12. Evropská komise. (2014, 3. února). *Sahel crisis: EU gives €142 million in humanitarian aid in 2014* [tisková zpráva]. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_14_103 (11. 6. 2022).
13. Evropská komise. (2015a, 22. května). *EU boosts assistance for the Sahel to increase resilience* [tisková zpráva]. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_15_5030 (11. 6. 2022).
14. Evropská komise. (2016, 18. dubna). *New measures approved to improve stability and tackle the root causes of irregular migration* [tisková zpráva]. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_16_1425 (11. 6. 2022).
15. Evropská komise. (2017, 4. května). *Questions and Answers: A renewed impetus of the Africa-EU Partnership*. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/memo_17_1202 (11. 6. 2022).
16. Evropská komise. (2018, 6. prosince). *EU steps up support for the development of the Sahel* [tisková zpráva]. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_18_6667 (11. 6. 2022).
17. Evropská komise. (2019b, 13. listopadu). *Humanitarian aid: EU announces additional €35 million for Africa's Sahel region* [tisková zpráva]. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_19_6234 (11. 6. 2022).
18. Evropská komise. (2020, 24. června). *Emergency Trust Fund for Africa: the EU mobilises €52,5 million to support resilience, jobs and stability in the Sahel and Lake Chad region* [tisková zpráva]. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_14_103 (11. 6. 2022).
19. Evropská komise. (2021, 11. května). *Sahel and Central Africa: EU gives €210 million in EU humanitarian aid* [tisková zpráva]. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_2421 (11. 6. 2022).

20. Evropská komise. (2015b). *AGIR – Building resilience in the Sahel and West Africa*. Dostupné zde: https://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/sahel_agir_en.pdf
21. Evropský parlament. (2020). *EEAS: Strategy for Security and Development in the Sahel*. Dostupné zde: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2020\)652050](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2020)652050)
22. Evropská rada. (2019). *Oblast Sahelu je pro EU a její členské státy strategickou prioritou: Rada přijala závěry*. Dostupné zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/05/13/the-sahel-is-a-strategic-priority-for-the-eu-and-its-member-states-council-adopts-conclusions/> (19. 6. 2022).
23. Evropská rada. (2021). *Dlouhodobý rozpočet EU na období 2014-2020*. Dostupné zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2014-2020/> (5. 7. 2022).
24. Euroskop. (2019). *Spolupráce EU s regionem Sahelu*. Dostupné zde: <https://www.euroskop.cz/8953/33114/clanek/spoluprace-eu-s-regionem-sahelu>
25. Essoungou, A. M. (2013). *The Sahel: One region, many crises*. *Africa Renewal*. Dostupné zde: <https://www.un.org/africarenewal/magazine/december-2013/sahel-one-region-many-crises>
26. FAO. (2022) *The Sahel and Lake Chad Regions: FAO joins the global effort to reinforce response to the food security crisis*. Dostupné zde: <https://www.fao.org/newsroom/detail/the-sahel-and-lake-chad-regions-fao-joins-the-global-effort-to-reinforce-response-to-the-food-security-crisis/en> (15. 6. 2022).
27. Fragile States Index. (2022a). *Decade Trends*. Dostupné zde: <https://fragilestatesindex.org/> (20. 7. 2022).
28. Fragile States Index. (2022b). *Methodology*. Dostupné zde: <https://fragilestatesindex.org/> (20. 7. 2022).
29. FreedomHouse. (2022a). *Mali*. Dostupné zde: <https://freedomhouse.org/country/mali/freedom-world/2022> (15. 3. 2022).
30. FreedomHouse. (2022b). *Mauritania*. Dostupné zde: <https://freedomhouse.org/country/mauritania/freedom-world/2022> (15. 3. 2022).
31. FreedomHouse. (2022c). *Burkina Faso*. Dostupné zde: <https://freedomhouse.org/country/burkina-faso/freedom-world/2022> (15. 3. 2022).

32. FreedomHouse. (2022d). *Chad*. Dostupné zde: <https://freedomhouse.org/country/chad/freedom-world/2022> (15. 3. 2022).
33. FreedomHouse. (2022e). *Niger*. Dostupné zde: <https://freedomhouse.org/country/niger/freedom-world/2022> (15. 3. 2022).
34. Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál
35. Humanitarian Coalition. (2021) *What is a humanitarian emergency?* Dostupné zde: <https://www.humanitariancoalition.ca/what-is-a-humanitarian-emergency> (20. 2. 2022).
36. Human Rights Watch. (2021). *Chad: Events of 2021*. Dostupné zde: <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/chad> (23. 6. 2022).
37. Chafer, T. (2002). *Franco-African Relations: No Longer so Exceptional?* Oxford: Oxford University Press
38. International Federation of Red Cross. (2015). *Sahel Annual Report 2014*. Dostupné zde: <https://reliefweb.int/report/mali/sahel-annual-report-2014-maa61004>
39. Index lidského rozvoje. (2022). *Human Development Insights*. Dostupné zde: <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks> (20. 6. 2022).
40. ICRC. (2022). *Sahel: A food crisis fueled by conflict is set to worsen during lean period*. Dostupné zde: <https://www.icrc.org/en/document/sahel-food-crisis-fueled-conflict-set-worsen-during-lean-period> (26. 3. 2022).
41. Kwasi, S., Cilliers, J., Donnenfeld, Z., Welborn, L., & Maïga, I. (2019). *Prospects for the G5 Sahel countries to 2040*. Pretoria: Institute for Security Studies. Dostupné zde: https://media.africaportal.org/documents/Prospects_for_the_G5_Sahel_countries.pdf
42. Kwasi, S., Cilliers J., Welborn L., & Maïga, I. (2020). *The G5 Sahel region: a Desert Flower? Pretoria: Institute for Security Studies*. Dostupné zde: <https://issafrica.org/iss-today/the-g5-sahel-region-a-desert-flower> (25. 4. 2022).
43. Linhard, Tabaca, Parsons, Timothy. (2019). *Mapping, Migration, Identity and Space*. Švýcarsko: Palgrave Mcmillan
44. Ministerstvo vnitra ČR. (2022). *Evropská unie*. Dostupné zde: <https://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-organizace-a-vs-evropska-unie.aspx> (26. 3. 2022).
45. Oxfam. (2021). *Sahel is one of the fastest growing hunger crises in the world, warns Oxfam*. Dostupné zde: <https://westafrica.oxfam.org/en/latest/press-release/sahel-one-fastest-growing-hunger-crises-world-warns-oxfam> (12. 3. 2022).

46. Pichon, E. (2020). *Understanding the EU Strategy for the Sahel*. European Parliamentary Research Service. Dostupné zde: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/652050/EPRS_BRI\(2020\)652050_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/652050/EPRS_BRI(2020)652050_EN.pdf)
47. Rada Evropy. (2019). *The Sahel is a strategic priority for the EU and its member states*. Council adopts conclusions. Dostupné zde: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/05/13/the-sahel-is-a-strategic-priority-for-the-eu-and-its-member-states-council-adopts-conclusions/>
48. Raleigh, Clionadh, Nsaibia, Héni, Dowd, Caitriona. (2021). *The Sahel crisis since 2012*. African Affairs, Vol. 120: 123-143.
49. Reliefweb. (2015). *Sahel Annual Report 2014*. Dostupné zde: <https://reliefweb.int/report/mali/sahel-annual-report-2014-maa61004> (20. 6. 2022).
50. Rouppert, B. (2011). *The European strategy for the Sahel*. Brussels: Institute for Cultural Diplomacy. Dostupné zde: http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2012-01-eaac/The_European_strategy_for_the_Sahel-_Berangere_Rouppert.pdf
51. Royed, J. Terry. (1996). *Testing the Mandate in Britain and the United States: Evidence from the Reagan and Thatcher Eras*. Dostupné zde: <https://www.jstor.org/stable/194013>
52. Rugiririza, Ephrem. (2021). Justice still in chains for Mauritania's slaves. Dostupné zde: <https://www.justiceinfo.net/en/81062-justice-still-in-chains-mauritania-slaves.html> (25. 4. 2022).
53. RPCA. (n. d.). *Global Alliance for Resilience (AGIR)*. Dostupné zde: <https://www.food-security.net/en/topic/global-alliance-for-resilience-agir/>
54. Svačinová, Petra. (2016). *Slibem nezarmoutíš? Naplňování socioekonomických legislativních slibů českých vládních stran (2006-2015)*. Sociologický časopis 2016, Vol. 52, č. 5: 706-736.
55. The World Bank. (2021). *Sahel Education White Paper: The State of Education in the Sahel*. Dostupné zde: <https://www.worldbank.org/en/region/afr/publication/sahel-education-white-paper-the-state-of-education-in-the-sahel>
56. Thompson, Robert. (2001). *The Programme to Policy Linkage: The Fulfilment of Election Pledges on Socio-Economic Policy in the Netherlands, 1956-1998*. European Journal of Political Research Vol. 40, č. 2: 171-197.

57. Transparency International. (2021a). *Mali*. Dostupné zde: <https://www.transparency.org/en/countries/mali> (26. 4. 2022).
58. Transparency International. (2021b). *Chad*. Dostupné zde: <https://www.transparency.org/en/countries/chad> (26. 4. 2022).
59. UNHCR. (2012). *Climate change drives people into harm's way, says UN refugee chief*. Dostupné zde: <https://www.unhcr.org/4fe3129d6.html> (20. 4. 2022).
60. UNHCR. (n.d.). *Climate change and disaster displacement*. Dostupné zde: <https://www.unhcr.org/> (20. 4. 2022)
61. United Nations. (2022). *18 milion in Africa's Sahel on 'the brink of strvation'*. Dostupné zde: <https://news.un.org/en/story/2022/05/1118702> (20. 2. 2022).
62. UNESCO. (2018). *Learning to Live Together*. Dostupné zde: www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/international-migration/glossary/migrant/ (21. 6. 2022).
63. UNODC. (2018). *Categorization of an armed conflict*. Dostupné zde: <https://www.unodc.org/e4j/zh/terrorism/module-6/key-issues/categorization-of-armed-conflict.html> (21. 2. 2022).
64. Venturi, B. (2019). *An Eu Integrated Approach in the Sahel: The Role for Governance*. Řím: Istituto Affari Internazionali (IAI)
65. Walther O., & Retaillé, D. (2010). *Sahara or Sahel? The fuzzy geography of terrorism in West Africa*. Lucembursko: CEPS/INSTEAD. Dostupné zde: <http://ssrn.com/abstract=1803996>
66. Walther, O., & Retaillé, D. (2017). *Mapping the Sahelian Space*. Dostupné zde: <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1906/1906.02223.pdf>